

ANUL I. — Nr. 10
DUMINICA, 9 APRIL 1955

ABONAMENTE:
PE UN AN " " " " LEI 80.—
AUTORITĂȚI " " " " 100.—

PUBLICAȚIE BILUNARA, POLITICA, ARTISTICA ȘI LITERARA

REDACTORI: MIHAIL POLIHRONIADE ȘI IOAN-VICTOR VOJEN

Administrația: I. V. Vojen, Str. Aureliu, 16 București, III.

Sensul culturii

de Nichifor Crainic

Și cultura contemporană a intrat în procesul maladii al crizei. Criza ei e lipsă de sens. Cultura contemporană are prea multe sensuri, ea s-a putut dobandi unul singur dominant și autoritar. Criza aceasta își are rădăcinile în Renaștere, adică în revolta omului împotriva autorității spiritului divin și proclamarea autonomiei rațiunii umane, înțelegând prin aceasta ridicarea ei la valoare absolută. Eroarea aceasta a rațiunii proclamată ca valoare absolută stă la originea crizei prin care trece cultura contemporană.

Dacă rațiunea autonomă ar avea într-adevăr valoare absolută, atunci cultura contemporană, care e fractal ei, s'ar bucura de un sens unitar. Cum însă acest sens unitar lipsește, e o dovadă că rațiunea nu are valoare absolută.

În realitate nu există rațiune umană, ci rațiuni umane, oricât s'ar fi iluzionat Revoluția franceză să instituie cultul atei al „Rațiunii-Zeite”. Diversitatea carofonică de sensuri în cultura contemporană e o demasare necruțătoare a mitului mincinos al rațiunii umane absolute.

Afirmarea noastră o demonstrează filosofia modernă cu multiplinitatea ei de sisteme și de concepții dintre care niciuna și niciuna nu izbutește să domine măcar un interval de timp, necum să capete adevența unanimă. Câte capete de filosofii atâtea sisteme de filosofie și tot atâtea Universuri imaginare și abstracte. De aceea, un Spengler, un Papin, un Keyserling deannaț cu amarul dezamăgirii și arderea pamfletului desertăciunea filosofilor.

Căta vreme filosofia a avut ca centru de gravitate adevărul autoritar al revelației divine, ea s'a dezvoltat sub imperiul unui sens unitar, transmitându-l întregii culturi omenesti. Când filosofia și-a negat centrul de gravitate, declarându-se autonomă, eroarea diversității a intrat în domeniul culturii lărmănițându-i sensul. Închipiți-vă că dintr'un sistem astral soarele ar dispărea dintr'odată! Disparând și rupându-se astfel atențiile înși și rupându-se astfel atracțiile interdependente, aștrii satelți, aruncanți din orbitele lor, ar desceie cele mai bizare și mai contradictorii traiectorii, răsturnând în răvășală haotică ordinea armonioasă de mai înainte. Sistemele filosofice de azi, asemeni satelților dislocați, desceie contradicțiile haotice în care constă non-sensul culturii contemporane.

Acest non-sens îl evidentiază odată mai mult atitudinea bolșevismului față de cultura „burgheză” europeană. Fiind negația principala a economiei burgheze, bolșevismul e totdeauna negația totală a culturii europene. Prin revoluție, Rusia a fost evacuată de omenii fostului regim, dar a fost evacuată și de formele culturale burgheze. În locul ei, bolșevismul înăbușește să creeze o cultură nouă, adecvată noul și absurdului economiei proletare, im-

punându-i un sens unitar. Noua cultură proletară trebuie să fie o floare pe vrejtu economic. Centrul ei de gravitate aceluia să fie teoria materialismului istoric, precum centrul de gravitate al culturii creștine a fost adevărul absolut al revelației divine. Bolșevismul acordă materialismului istoric aceeași valoare absolută, uzurpata religiei, pe care Renașterea a acordat-o rațiunii umane. Am văzut non-sensul produs de eroarea Renașterii în domeniul noii culturi proletare din eroarea materialismului istoric. Slim însă că dintr'o eroare de principiu nu poate rezulta decât non-sens.

Dar se naște o altă întrebare în legătură cu tendința de a crea o nouă cultură unitară, a bolșevismului, întemeiată pe niolozul economic: ce omnia noi, car, celuzăm absurdul deia marxistă, tendinței lui culturale?

Cultura „burgheză”, înfrântă de non-sensurile ei latente, nu poate constitui o concepție integrată și autoritară. Precum în materie economică, individualismul burghez se arată incapabil să creeze un front unic anti-bolșevic, tot astfel cultura burgheză, ruinată de diversele autonomii raționale, e incapabilă să reziste tendinței unitare, oricât de cronate, a culturii proletare.

Orientarea, prin negație, ne-o sugerează însăși atitudinea bolșevismului. Concepția integrată a materialismului istoric, ce stă la bază, se opune nu atât non-sensului haotic al culturii burgheze cât sensului spiritual integral al creștinismului. E un Univers cenșiu, economic, opus Universului spiritual creștin. În domeniul cultural, bolșevismul nu e războiște atât cu cultura burgheză cât cu medievalismul creștin. Materie contra spirit, — iată cei doi termeni ai luptei ce se dă, care ne determină, prin contrariu, poziția noastră a antimarxistilor.

Tendinței de unitate economică a culturii proletare, ce vrea să se nască, nu i se poate opune decât unitatea în spirit a unei noi culturi creștine. Niciodată nu s'a vorbit atât de spiritualism ca în vremea noastră, — necesitate impusă prin contrariu de materialismul marxist. Dar niciodată nu i s'au dat spiritualismului sensuri mai sovialnice și mai greșite. Spiritul e divin. El nu are accepție umană. Și fiind divin e unie spre desceibire de rațiune care, fiind umană, e variată. Numai fundată în spiritual divin, o cultură nouă își poate regăsi adevăratul sens unitar. Originea istorică a culturii, dezvoltată din iradierea cultului religios, precum și tendința ei fundamentală de eliberare din vremelnic, ne dovedesc caracterul ei spiritual. Cultura e cultură întrucât reprezintă raportul omului față de cer, precum civilizația reprezintă raportul lui față de pământ.

NICHIFOR CRAINIC

Apelul Gărzii de Fier

În fața acțiunii de boicot a mărfurilor germane întreprinsă de semii din întreaga lume și de curând pornită și la noi, nici unul din corifeii naționalismului din România n'a reacționat energic și eficeaz. Sau mărginit cu toți la discuții și declarații când momentul cecea hotărâri și fapte. Nici unul dintre ei nu s'au gândit, nu și-au dat seama că evreii prin puterea presei lor, prin faptul că îndrăznesc să confunde în persoană rabutul Niemerover calitatea de parlamentar român cu cea de susținător al unei politici anti-germane contrare tuturor intereselor noastre economice, pot da naștere la complicații de o gravitate neobișnuită în politica externă. Nimeni dintre gălăgioșii naționalismului nostru n'a înțeles nimic, n'a săvârșit nimic. În beznă acestei inconștiențe o singură lumină, o singură

rază. Apelul și hotărârea lui Corneliu Zelea Codreanu, șeful Gărzii de Fier! El singur și-a dat seama de gravitatea momentului de față, de gravitatea consecințelor sale și hotărât, cu legionarii săi a început lupta de lămurire a maselor înșelate de evrei.

Prin întruniri în importantele centre ale țării, chema pe români contra dușmanilor lor; contra celor cari vor să țărăsească țara în războiul economic cu Germania.

Garda de fier prin acțiunea conducătorului său se dovedește astăzi singura organizație înțelegătoare a interesului național. Singura capabilă să apuce cu bărbăție frâncile politice din mâinile nepuținătoare ale vândușilor finanței internaționale judeo masonice.

Dar Garda de fier mai făptuiește nu numai în fața țării

dar și în fața tuturor neamurilor ingenuanchiate de jugul aurului jidovesc. Dovește că în țara hulită și nemernică a Românilor există o conștiință trează care hotărât relează cutezanța evreiască, există o forță naționalistă tinerească și curajoasă care arată lumii că în țara de români, români sunt chemați să conducă, români sunt cei cari hotărăsc destinul lor. Pe când în țările bogate și temute jidovii în frâncile, jidovii diețează politica.

Garda de fier înainte chiar de-a făptui, a salvat onoarea țării și a palmuit obrazul tuturor cari au devenit selavii jidovismului.

Iar Germaniei care a început opera de regenerare a neamului de mierbol semii, i-a dovedit că are în România înțelegători și pute în curând și — urmași!

AXA

Prăpastia între generații

de Vasile Christescu

Zilele trecute, la Cameră, un deputat majoritar, întrecupând cuvântarea conducătorului Gărzii de Fier, care critica legea Mărzescu, a svărlit fraza dojenitoare: „Tinerii să-și vada de carte, așa cum ne-am văzut noi!” Nu vom insista aci asupra valorii politice a acestei formule, al cărei rost nu-l vedem azi, și o socotim numai ca încă o manifestare a concepției anti-intelectualiste a democrației noastre.

Dar apostrofa deputatului majoritar scoate în evidență un alt fapt: profunda neînțelegere a rosturilor și a spiritului generației care se ridică.

Se cunoaște lupta pe care, îndată după marele război, generația celor ce au stat în tranșe a dus-o împotriva generației care a pregătit războiul. Tare pe dreptul izvorât din jertfa sângelui ei, ea a revendicat pentru sine conducerea și, a izbutit. Conducerea generației tranșelor s'a văzut: prin nimic nu s'a deosebit în mai bine de aceea a predecesorilor, mai mult chiar, ea a provocat un dezastre moral.

În fața celor ce conduc azi — răscolapi de cri — se ridică acum o nouă generație luptătoare, a cărei combativitate nu poate fi anihilată, ca toate loviturile care i se dau.

Conflicțul între aceste două generații se anunță puternic, pentru că între ele s'a adâncit o prăpastie profundă, provocată de războiul unității noastre naționale, și nici o punte nu s'a aruncat spre a face posibilă înțelegerea.

Ne vom explica. Dacă o generație e limitată în timp, existența ei se valorifică în istorie. Pentru aceasta ea însă trebuie să fie animată de un ideal la realizarea cărui trebuie să tindă, activându-și puterea și lupându. Unele generații feroce izbădese: sunt generațiile istorice, al căror nume stau

piatră miliară pe drumul evoluției omenesti.

Dar altele — cele mai mult — nu au această fericire și în truda luptei lor netezesc doar calea pentru cei ce vin și cărora le lasă moștenire idealul lor neîlăptuit.

Iată dar, cum rostul unei generații este și acela de a fi îndumătoare a generației care se ridică și cărora trebuie să-i indice idealul pentru care să lupte.

Acosta din urmă, ca moștenitoare a idealului pe care l-a primit, rămâne tributară celei ce a precedat-o.

În acest fel se lămureste procesul dintre generația ajunsă acum în pragul maturității și aceea care conduce.

Idealul generației tranșelor — conducătoarea de azi — a fost unitatea națională, pentru realizarea căreia a luptat și a făcut jertfa sângelui. Acest ideal ea l-a primit dela cei ce au precedat-o și au pregătit-o.

Dacă generația dela 1916 se leagă în fapte cu aceia dela 1859 și 1877, intrând ea și ea în istorie, pentru că a izbutit să-i realizeze idealul — generația intermediară a avut numai rolul de a transmite idealul plămădit în lupta eroică dela jumătatea veacului trecut — cu toate acestea însă nu și-a terminat misiunea.

Promovată la conducere, trebuia să dea îndrumarea aceleia care o va succeda; trebuia să găsească noua cale, un alt ideal care să anime existența acestei tinereții ce se ridică plină de vigoare și entuziasm.

Nu Pa găsit și nu a înălțat făclia care să lumineze viitorul. După cum acei ce au pregătit războiul — omenii ai României mici — nu au fost apti să înțelegă rosturile României Mari, tot astfel acei ce au realizat unitatea noastră națională, preocupati acum de strămoie interese egoiste, nu sunt în stare să dea îndreptatul spiritual pentru vi-

tor. Se explică de ce aceștia din urmă, ajunși la conducere, cu toată răcolirea sufletescă produsă de război, s'au integrat totuși în spiritualul generației care a condus până atunci, cu aceeași morală și aceleși metode. Pentru că ei sunt fiii sufletesti ai acestora, sunt moștenitorii direcți ai celor ce i-au precedat. Adolescența și chiar tinerețea lor a fost tihmită. Ei puteau „învața carte”, fiindcă aveau toate definite. Nu era decât munca de a recepta. Pe când generația nouă, cu adolescența și tinerețea roasă și distrasă de lipsurile materiale și morale, se frământă dureros în nevoia de a-și fixa un rost al vieții, un îndreptat în lupta pentru valorificarea existenței ei. Din criza aceasta dureroasă s'a înfiripat auzința către un nou ideal, generator al unei etice superioare și al unui spirit de conservare națională.

Ce rost mai poate avea expresia „tinerețea să învețe carte”, atunci când ea nu are ce învăța? Un număr mai mare sau mai mic de cunoștințe rămân fără valoare dacă ele nu sunt îndrumate către un ideal. Acest ideal, generația care a făcut războiul nu a fost capabilă să-l învețe; deaceia ea adâncit prăpastia între ea și noua generație. Și înțelegere nu va fi; ei numai lupta.

VASILE CRISTESCU

Brevista presei

PUȚINA POLITICĂ EXTERNA

Pactul Micilor Înțelegeri, planul Macdonald-Mussolini, hitlerismul victorios în Germania, toate aceste capitale probleme de politică externă au preocupat într-o mare măsură și presa noastră.

Actuala ordine europeană se clarifică. D. Radu Draginea spune în *Calendarul* (26 III):

„Dată în supravegherea Ligii Națiunilor, astăzi este răsturnată. E fără folos să mai căutăm în trecut... Ca să rezumăm într-un cuvânt rezultatul acțiunilor duse între d-nii Mussolini și Macdonald, în momentul de față Liga Națiunilor este nulă. Venirea lui Hitler la putere și acordul lui cu Mussolini au accelerat procesul de descompunere în care se găsea „organismul artificial genevez”.

De fapt Liga Națiunilor a fost nulă întotdeauna, fiindcă în chip constant în loc de soluții a adoptat numai compromisuri. Și această critică situație ne găsește la remorca Franței, care se află într-un adevărat haos intern, cum arată Romulus Dianu în *Curentul* (23. III):

„Momentul cel mai prielnic colaborării sosit, găsește Franța într-o stare de confuzie socialistă, la dispoziția caraghiosului star Paul Boncour care-și alege ideile cu același gust cu care se alege amantele... sau la discreția d-lui Daladier, traficantului luizei criminale a pacifismului universal”.

Pe de altă parte, din punctul românesc de vedere, Franța nu ne mai este un adevărat aliat. Chiar dacă d. L. P. Nasta vrea să arate că ea e încă antirevizionistă (*Dimineața*, 21. III):

„După cât se știe Franța a fost și este și astăzi adversara cea mai hotărâtă a revizuirii tratatelor de pace. Iar legătura de adâncă comunitate de interese, care a existat și va exista încă foarte multă vreme între Franța și Mica Înțelegere reorganizată... ne asigură concursul oricărui guvern dela Paris”.

De fapt d. L. P. N. urmărește la *Dimineața* — desigur din ordin o constantă politică de inducere în eroare a cititorilor. Căci Franța nu mai este adversara revizuirii, de oarece până acum a consimțit la nenumărate revizuri. Numai cea teritorială n'a fost încă acceptată oficial, deși unii dintre actualii miniștri au făcut mai înainte declarații revizioniste. De altfel între Franța de stânga — care tratează alianța cu Sovietele și care cumpără tot ce-i trebuie din Rusia, nu de la noi, nu mai poate fi o „adâncă comunitate de interese”. Iar la „concursul” oricărui guvern dela Paris nu ne putem aștepta: un guvern socialist, pe care-l pregătește actuala guvernare radical-socialistă, ne va fi ostil în chip făcș și va denunța imediat alianța cu noi.

Cu privire la regimul hitlerist din Germania, după ce declară prudent „că nu se amestecă în politica internă a Germaniei” *Patria* (22. III) încheie astfel:

„Dar când politica hitleristă urmărește scopuri nu numai străine nouă, ci de-a dreptul destrăbănătoare pentru ființa noastră națională, atunci în ne lăgăm să nu urmăm cu entuziasm, ci cu profunză îngrijorare evenimentele din Ger-

mania. Și bine înțeles să ne fie îngăduit a lua toate măsurile ca să nu ne scufundăm în vârtejul valurilor turburate cu atâtă dărâjenie și premeditată voință”.

Brr! Câtă prudență! Sau mai bine zis, câtă falsă prudență. Fiindcă o elementară și adevărată prudență ne comandă să nu ne confundăm în blocul slav al Micii Înțelegeri și a Poloniei, ci să ne aliem cu Italia și cu Germania. Acest lucru e încă posibil. Și poate tocmai de aceea latră și semii Drepții oficiale: Despre „Moderatiunea d-lui Gombos” (24. III) citim între altele:

„Alegerea germane au dat peste 14 milioane voturi pentru stânga: social-democrați, republicani și comunisti. Cine-și poate face prin urmare vreo iluzie că acești alegători vor fi într-un eventual război, entuziaști „luptători naționali”? 14 milioane de voturi pentru stânga, înseamnă 14 milioane defecți în cazul unui război”.

Câte vorbe, atâtea minciuni. Fiindcă socialistii din 1914, „socialiștii împăraților” au mers totși cu un singur om împotriva Franței. Spre deosebire de Români și de Francezi. Germanii sunt în primul rând Germani și abia în al doilea rând membri ai unui partid politic. Și tocmai de aci va veni surpriza!

Pentru toate aceste motive și pentru multe altele, credem hotărât că orientarea politică noastră externă trebuie neapărat schimbată. Dar acest lucru nu-l poate face d. Titulescu, care e prea prins în angrenajul Micii Înțelegeri și al Franței. D-sa poate fi foarte bine „omul zilei europene”, cum îl caracterizează d. Crainic *Calendarul*, 31. III), dar nu este și nu poate fi omul zilei românești. Și acest om ne-ar trebui nouă, căci d. Crainic greșește când spune:

„Ah, dacă d. Titulescu, pe lângă inteligență ar mai avea în apatele său și o altă țară decât România aceasta cumpărată de un simplu aventurier ca Brumo Seletzky”.

Nu, nu e vorba de România, ci de politicieni și creațiile lor! Iar inteligența d-lui Titulescu nu ne-a câștigat la Londra, în 10 ani, nici un singur prieten, în timp ce Ungurii au câștigat pe atâția oameni de stat englezi. Aici ar fi multe de spus! Dar trecem mai departe.

PUTREGAIUL

Prea mult s'a scris despre afacerea Skoda, pentru ca noi să mai putem fi compleși în aceste episcuiri. Ne vom opri totuși la câteva pasagi din cele mai caracteristice.

În *Universal* din 26. III, d. Stelian Popescu se întreabă dacă „a murit morală”?

„Sub toate regimurile și în toate timpurile s'au săvârșit corupțiuni, când legile nu au fost la înălțimea nevoilor și când nu s'a găsit cine să împună și să aplice sancțiunile. Dar, oare se petrece azi în țara noastră la adăpostul democrației, întrec orice imaginație”.

Totuși e perfect logic: regimul democratic-parlamentar este regimul falului și al neresponsabilității. Câtă vreme nu-l vom înlătura, nu scă-

păm de cauza rezelor, chiar dacă momentan am putea înlătura efectele. În această privință nu putem împărtăși nici concluziile d-lui N. Crainic, care se întreabă (*Calendarul*, 26. III):

„Dar dacă e vorba de această schimbare de comenzi militare din strătămate în țară, nu se putea face ea pe cale discretă, fără scandalul tens ce mănjește din nou viața noastră publică, ce degradează din nou statul, ce desvăluie lucruri ce nu trebuiau desvăluite?”

Ne oprim aci cu citatul: Lucrurile trebuiau, dimpotrivă, desvăluite, căci cel puțin așa, încet încet toți oamenii cu dragoste de țară vor înțelege unde ne-a dus corupția parlamentară și a partidelor politice, și vor recunoaște că scăparea nu poate veni decât din schimbarea radicală a sistemului. De acest lucru credem că s'a convins eroul de spre care vorbește d. Cezar Petrescu în articolul: „La ce servesc 56 de gloanțe” (*Curentul*, 26. III). Eroul e actualul maior invalid Valeriu Constantinescu, cu corpul stârcat în războiu de cele 56 de gloanțe, și care nu poartă gâsi nici un post, fiindcă nu e „de-al nostru”!

„Căci, încheie d. Cezar Petrescu, politica, înscrierea în conștienta partidului, preocupă înaintea statelor de serviciu pe câmpul de bătăi. E simplu și de-o nobilă moralitate. Nu?”

Evident: e moralitatea regimului în care trăim și pe care tineretul trebuie să-l schimbe. Articolul d-lui Pamfil Șeicaru „Ispășirea” (*Curentul*, 27. III) poate fi însă înșușit în întregime:

„S'a cuibărit la Ministerul Aparării Naționale, duhul păcatului: sunt aci grave scaderi morale — adevărate ofense ce se aduc instituției ce reprezintă onoarea țării. Afacerea Skoda nu se deosebeste de celelalte care au precedat-o, decât prin amploare”.

Și în încheiere:

„Skoda este ultimul capitol din rușinoasa poveste a furniturilor militare. Conștiința românească nu are decât un cuvânt: Destul!”

Dar acest cuvânt nu va fi ascultat, câtă vreme duhul cel nou nu va fi izgonit partidele din viața țării, care au reușit să întineze și armata. Până și d. Nae Ionescu (*Cuvântul*, 31. III) s'a convins de aceasta:

„Dacă cercetarea va fi boimolită, ca de obicei, atunci poate că un asemenea rezultat va contribui la măturaarea întregului sistem politic în care afacerea Skoda — una dintr-o mie — se încadrează. Acesta va fi prilejul, care ne va scăpa în adevăr de toți ei de toate. Iar fără asta, în fond, toate sunt zadarnice”.

Perfect exact. De altfel premisele s'au și pus: afacerea Skoda a fost mușamalizată în „coadă de pește” și s'a ajuns la afacerea celor 2 milioane ale generalului Ștefanescu-Amza! Rămâne ca tineretul naționalist să tragă concluziile, măturaând sistemul.

Și, pentru a încheia cu acest putregaiu, dăm două fapte caracteristice mentalității democratice: Din ordin special, spionul al cărui nume cu rezonanță maghiară ne e scârbă să-l transcriem, se bucură în închisoare de un

regim de favoare. Iar *Dreptatea* oficială și democrat vorbește, de gresărea „Domnului” S. Această pudoare democratică, acest *domn* pentru un spion sperțuitor, a trecut a doua zi și la sernita *Dimineața*, care și-a adus aminte că în definitiv individul e străin și nu trebuie tratat ca un valah scârbos oarecare! Hai! democrație...

STRAINI ÎN ȚARA NOASTRĂ

„Suntem numai noi, Români! căci toți veneticii se bucură de toate avantajile oficialității”.

În Maramureș, spune *Universal* (25. III):

„88 la sută din funcționarii statului român, al județului și al comunelor sunt străini, pe când tinerii români, cu titluri academice, din acest ținut, n'au posibilitatea să ocupe funcțiuni în serviciile publice! Ei se plâng, dar glasul lor răsună în pustu... Și doar Maramureșul face parte integrantă din teritoriul României Mari!”

În teorie și pe hartă, fiindcă în realitate oficialitatea noastră care nu e capabilă să ducă la capăt o colonizare românească, acceptă ca teritoriul nostru să fie teren de colonizare pentru toți veneticii, jidani și alte lifte.

Același fenomen se observă de altfel și în toate ramurile activității. Vlad Dracu, încheie astfel articolul său: „Munca Națională” din *Calendarul* dela 1 Aprilie:

„Noi ridicăm aci ateagul desrobirii muncii naționale și strigăm cu glas din adâncul acestui pământ, cu glasul care ne doare:

„Cine-a îndrăgit străinul
„Munca-l-ar înlăma câinii!”
Lelt-motiv dureros, cântat în doina desnădejdilor noastre de ieri și de acum — d-le D. R. Ioanțescu, primește în plină figură acest răzbuunător blestem!”

Și d. I. Dimitrescu ne arată în *Curentul* (2. IV) pentru ce „Cetea Mediașului e Mecca veneticiilor”:

„Pentru că majoritatea foștilor, actualilor și viitorilor miniștri ai acestel țări cronice lefuite și pămuite sunt căpătuți prin consiliile de administrație ale așa ziselor „societați românești” din Mediaș; printre acești lefești se găsește destul porci cari să intervină în favoarea străinilor, asigurând Mediașului aroganța sa extertorialitate”.

Aceasta este de altfel situația generală, nu numai la Mediaș. Și nu există decât două ieșiri: ori ne ia pe noi dracul, ori îi ia pe toți acești asasin-politicieni ai neamului românesc. Fiindcă democrația-plutocrată nu-și pleacă urechea decât la cererile sperțuitorilor.

IMPERTINENȚA MINORITĂRILOR

D. N. Iorga este pe drept cuvânt indignat de atitudinea episcopului luteran-sas (care ne-a injurat la Radio-Berlin) și scrie în *Neamul Românesc* dela 29. III:

„Ca șef politic, celace nu este, ce nu poate fi, ce n'are dreptul de a fi vorbitor în a-suprași o cauză care nu poate fi prezentată decât în fața țării însăși în care se află, iar nu la foruri străine. O îndoită călcare a datoriei și a dreptului pe care le are de o potrivă în limite bine trase. Păcat că, în actualul nostru regim, nu e cine să i-o spună și așa cum trebuie să i-o spună!”

Dar care d. Iorga, când a fost prim-ministru, i-ar fi spus-o? Parcă n'am crede...

Evident episcopul Glondys a desmînjit declarațiile. Ceia ce dovedește că și-a însușit într-un total maniera politicianistă: „Nu știu, n'am văzut!”

Grotesc e însă tonul Griguiță Telefonistul (Filipescu)

care reproduce în *Epoca* (21. III) câteva declarații făcute unui ziarist ungur dela Timișoara:

„Cea mai puternică lovitură pe care putem s'o dăm Buda-pestel, este să rupem pe minoritarii printr-o desăvârșită egalitate de tratament... Cred că partidele noastre politice trebuie să absorba în întregul cu înțelegerea pe minoritari, deschizând elementelor dinstite, capabile și laele porțile tuturor dregătorilor”.

D. Griguiță dă apă la moară impertinențelor minoritare, spunând că minoritarii nu se bucură de o egalitate de tratament. Dar ca senator, n'a auzit cifrele date la iveală de un coleg al său, care a arătat că toate serviciile statului sunt împănate cu minoritari, în timp ce titrații români mor de foame? Singurii în drept să ceară dela partidele politice guvernamentale o egalitate de tratament, sunt: românii. Cât privește concluzia d-lui Filipescu, o recunoaștem întemeiată în cea ce-i privește: E singura soluție pentru a avea și d-sa o brumă de partizani...

Cu privire la atitudinea ostilă a minoritarilor, d. Vladimír Ionescu (*Cuvântul*, 5. IV) are un articol cu juste puncte de vedere:

„Am avea tot dreptul, astăzi, într'un stat românesc întregi, să facem celace francezii numesc „brûler les étapes” pentru a ajunge din urmă pe cei cari grație unor mijloace oștrădite cu drept cuvânt, ne-au luat înainte. Personal o asemenea acțiune ar fi socotită și firească, și justificată și, mai ales, necesară. Dar a fost de parte de guvernările noastre gândul de a practica o atare politică de recuperare cu jalpa a celace alții au obținut odnoară prin privilegiu și favorizări excesive”.

„Fiindcă, după cum am accentuat în toate articolele noastre în legătură cu problema minoritară, guvernarele și partidele pe care le-au reprezentat au avut în vedere *voturile*, spurcate prin jvonice pertractări și concesii umilitoare, fără să se simchisească nici un minut de interesele naționale ale românismului. E de altfel o impotentă organică și un viciu de fond al regimului democratic”.

SINGURA SPERANȚĂ

Pentru înlăturarea atâtor rele, trebuie să existe și o speranță:

Este numai tineretul. D. N. Crainic o spune cu tărie în *Calendarul* (25. III):

„De fapt nici un democrat azi nu mai crede în democrație. El cred în starea de asedu, în legea Mărzescu-Mironescu și în salvarea generației lor prin comunism... Singură generația tânără o poate salva. Singură tineretea necoruptă, puternică, vibrând de ardorea faptel mari, simțind și cugetând în ritmul cel nou și regenerativ al Europei. Împotriva mortăciunii democratice care se întinde peste România, noi nu vedem altă putină de salvare decât în formidabila organizație a generației tinere, pentru a smulge cu mâini de atleți frițele destinului românesc”.

Această organizare este — după cum arată N. Crevedia (*Calendarul*, 3. IV), Garda de Fier:

„Mărturisesc că n'am trăit vreodată cupe mai fierbinți decât în ultima vreme, când am văzut defilând pe bulevardul Capitalei companiile Gardii de Fier... Atențiune! Ziua de mâine a României este a Gardii de Fier. Fără discuție”.

Și fără alte comentarii, fiindcă împărtășim într-un total concluzia!

Pentru o politică externă românească

Prejudiciile și formulele nu sunt nicieri mai periculoase ca în politica externă.

În politica internațională stăruirea o înșelătorie exactă a realităților și o mentalitate de sacru coexistențism sunt justificabile.

Dacă totuși cineva simte nevoia unui principiu bazat în materie de politică internațională, noi nu-i putem recomanda decât unul, care din nenorocire e asidui tot atât de valabil ca acum două sute de ani, vechiul principiu al lui Eugene de Savoia: „Un tezaur plin și o armată bună valorează mai mult de cât toate tratatele”.

Acest preludiv era necesar spre a situa articolul nostru într-un cadru dezbărat de orice sentimentalism sau de orice idee preconcepțivă.

România modernă a avut de rezultat — în cele câteva decenii de existență — de trei ori probleme esențiale de orientare în politica externă.

Odată la 1877, a doua oară între 1912 — 1916 și a treia oară astăzi.

Firește că orice problemă politică de importanță vitală, nu poate fi rezolvată pe baze pur raționale. Instinctul național și intuiția momentului joacă un rol important în rezolvirea unei atare probleme.

Dar în sfârșit și intuiția nu se discută deaceia noi, ne vom îndrăgini să punem datele raționale și să tragem concluzia necesară din considerarea lor.

Dacă ne aruncăm ochii pe o hartă a Europei desprindem următoarele constatări geo-politice în ce privește România:

- 1) România face parte atât din Balcani cât și din Europa Centrală și e statul cel mai important economic și numeric din ambele regiuni.
- 2) România e așezată la intersecția căilor de comunicație terestre și aeriene care leagă Occidentul de Orientul apropiat.
- 3) România e așezată la intersecția căilor de comunicație maritime și aeriene între statele Baltice și statele Mării Negre și ale Mediteranei.
- 4) România e vecina Rusiei. Ce rezultat de aci?

Că România are putere de a doua mână are totuși interes multă.

În acest caz nu se poate înțelegerea nici de Balcani, nici de Europa Centrală, nici de bazinul Balticii, nici de cel al Mediteranei.

Currentele mari ale politicii europene n-o pot ocoti iar vecinătatea și ostilitatea unei mari puteri ca Rusia îi conferă o importanță mondială și o statură să abia preocupări mondiale.

Tot ceace privește Rusia nu ne poate lăsa indiferenți. Războiul din Extremul Orient, tensiunea anglo-rusă, apropierea franco-rusă ne privesc direct și pe noi, ele putând duce la slăbirea sau întărirea dismanilor noștri de dincolo de Nistru.

Iată o primă categorie din motive pentru care Palatul Sturza ar trebui să iasă din somnolență și să urmărească activ nu numai ceace se petrece la Londra, la Paris, la Praga sau la Roma, ci și la Pekin, la Tokio și la Moscova.

Dar să părăsim geografia politică și să intrăm în domeniul politicii pure.

Integritatea teritorială a României este amenințată de trei clase:

- Rusia care revendică Basarabia.
 - Bulgaria care revendică Dobruja.
 - Ungaria care revendică teritoriile ce au fost timp de un mileniu sub stăpânirea ei sarmatobală.
- Oricine își dă seama că aceste trei inimici sunt foarte înegate ca importanță și ca intensitate.
- Rusia singură reprezintă un pericol vital și direct pentru noi.
- Suprioritatea numerică, economică, financiară și militară a Rusiei față de noi e atât de mare încât oricând am fi de hirtă pregătiți n-am putea rezista singuri unei eventuale agresiuni.
- Așa dar principiul spre a ne

putea împotrivi unei agresiuni rusești avem nevoie de aliați.

Cu totul altfel stau lucrurile când e vorba de inimicicia maghiară sau bulgară.

Aiată față de Ungaria cât și față de Bulgaria ne putem apăra singuri. Prin urmare principul n-avem nevoie de aliați.

Ungaria și Bulgaria nu pot deveni direct periculoase pentru noi.

Pretențiile lor teritoriale împotriva noastră n-ar fi realizabile decât în cazul unei configurații europene în care noi am fi de partea invinsilor.

Din cele expuse mai sus rezultă clar că România are de făcut față unei singure amenințări directe și vitale, cea rusă.

Amenințarea ungară și cea bulgară — aceasta din urmă foarte slabă — sunt secundare și indirecte, pentru că nu se pot valorifica față de noi — repet — decât în cazul unei configurații generale în care noi am fi de partea invinsilor.

Ce rezultat de aci?

Rezultă că România trebuie să înjghebe un sistem de alianțe care s-o acopere, relativ, față de Rusia și să evite de a fi de partea invinsilor într-o eventuală configurație europeană.

Să vedem acum felul în care Palatul Sturza a știut să răspundă acestor cerințe vitale.

Față de Rusia situația noastră politică și diplomatică e foarte grea.

Principiul noi am avea două lucruri de făcut:

- 1) să sprijinim din toate puterile tendințele centrifugale care au existat și există în colosul moscovit (Ucraina, Georgia, etc.) și tendințele anticomuniste;
- 2) să stabilim legături cât mai strânse cu toate statele limitrofe Rusiei, adică Japonia, Turcia, Polonia, Statele Baltice.

O asemenea politică activă și curajoasă se lovește însă dela început de dificultăți quasi-insurmontabile.

Activismul nostru ar risca să îndepună și să lăse grav imperiul sovietic și să provoace o eventuală agresiune, lucru pe care tocmai voim să-l evităm.

În al doilea rând blocul statelor limitrofe Rusiei e imposibil de realizat în împrejurările de astăzi.

Japonia, încercată în aventura manciuro-chineză, e dispusă — cel puțin pentru moment — mai bine să se înțeleagă cu Rusia de cât s-o aibă dușmană.

Turcia e încă din 1922 aliata Sovietelor.

Statele Baltice n-au putut fi nici odată definite atare într-un sistem preventiv anti-rus.

Rămâne singură Polonia cu care am încheiat, de mai bine de un deceniu, un tratat de alianță defensivă față de Rusia.

Der din 1920 și până astăzi lucrurile s-au schimbat. În 1920 Polonia se arunca în brațele noastre după ofensiva armatelor roșii, după ce timp de câteva săptămâni se crezuse pretendenții ca Varșovia va redeveni o gubernie rusească.

Germania era pe atunci în plin haos, atinsă de nebunia rusă, paralizată, neputincioasă.

Astăzi refacerea Berlinului, instaurarea guvernului de viguranță afirmare al lui Hitler, face ca Varșovia să-și simtă existența primejdită din partea Germaniei și să caute, cu orice preț, o apropiere de Rusia.

Pe de altă parte Franța, care sece la spatele fondărilor româno-polone, sperată la rândul ei de național-socialism, dominată de partidele de stânga se apropie și ea de Rusia.

se lege cât mai mult de Soviete.

Să cercetăm acum latura secundară a politicii noastre externe, atitudinea noastră față de inimicicia bulgară și ungară.

Dar înainte, o precizare. România nu poate urmări decât o politică de pace și asta nu pentru că s'ar prăpădi de dragul umanității, ci fiindcă interesele ei o cer. Noi n-avem nimic de revendicat, ca teritorii.

Deci România nu trebuie să tragă spada decât în cazul în care interesele ei vitale și directe ar fi în joc.

România e însă angrenată în Mica Antantă și în ultimile luni s'a legat cu totul de Iugoslavia și de Cehoslovacia.

Înainte de a studia avantajele și dezavantajele alipirii noastre cu trup și suflet la Mica Înțelegere, să facem un mic catalog al eventualelor cauze de conflict european și să vedem care ar fi situația noastră.

1) Guvernul Hitler aneacă coridorul Danțig. Polonia se opune, Franța probabil de asemenea, Mica Înțelegere astăzi.

România intră deci în război pentru Polonia.

2) Germania și Austria realizează Anschlussul. Nici politica nici economicele Anschlussului nu se lovește direct pe noi.

În schimb Cehoslovacia e încercată, Iugoslavia și Franța sunt grav amenințate, Polonia vede sporind forțele adversarului ei de moarte.

România intră deci în război pentru Franța, Cehoslovacia, Iugoslavia și Polonia.

3) Italia intervine în Dalmția, sau încurajează o agresiune Albanică, Bulgară, etc. împotriva Iugoslaviei.

România intră în război pentru Iugoslavia. Iată cele trei perspective de declanșare a conflictului probabil.

Să enumerăm acum pe cele improbabile dar posibile.

1) Germania amenință grav sau atacă Franța sau Belgia.

România intră în război pentru Franța sau Belgia.

2) Conflict italo-francez.

România intră în război pentru Franța.

3) Germania atacă Cehoslovacia.

România intră în război pentru Cehoslovacia.

4) Ungaria atacă România.

Mica Înțelegere ne apără.

5) Bulgaria atacă România.

Quid?

Încheind bilanțul, din trei cauze de conflict probabil nici una nu ne privește direct și totuși România intră în război iar din cinci cauze improbabile dar posibile în trei cazuri România intră în război pentru alții, o singură dată se bucură de asistența Micii Antante iar în cazul unei agresiuni bulgare se bucură probabil de ajutorul Iugoslaviei.

Pentru că bilanțul să fie riguros exact trebuie să reamintim că în cazul unei agresiuni rusești noi n-avem decât sigură decât asistența Poloniei, Franța ne va ajuta poate diplomatic și financiarmente dar ar avea să vadă ce guvern francez ar putea trimite un singur soldat pe Nistru.

Jugoslavia și Cehoslovacia? Crede cineva serios că vor apăra Iata Nistrului? Nici chiar o Titulescu n'a îndrăznit s'o spună.

În al doilea rând bilanțul n'ar fi complet dacă n'am sublinia că toți aliații noștri sunt amenințați de Germania și de Italia (Iugoslavia e în plus complet încercată diplomatic) și adică de două mari puteri pe când noi în Europa Centrală n-avem ca adversar decât Ungaria iar în Balcani Bulgaria, două puteri mici.

Ce rezultat de aci?

Rezultă că România și-a combinat așa de fericit sistemul de alianțe în Europa Centrală încât pentru o teritoriu de care e terită agresiunea maghiară risca mai de dragul și în folosul altora.

Rezultă că România și-a combinat așa de fericit sistemul de alianțe în Europa Centrală încât pentru o teritoriu de care e terită agresiunea maghiară risca mai de dragul și în folosul altora.

Rezultă că România și-a combinat așa de fericit sistemul de alianțe în Europa Centrală încât pentru o teritoriu de care e terită agresiunea maghiară risca mai de dragul și în folosul altora.

Rezultă că România și-a combinat așa de fericit sistemul de alianțe în Europa Centrală încât pentru o teritoriu de care e terită agresiunea maghiară risca mai de dragul și în folosul altora.

Rezultă că România și-a combinat așa de fericit sistemul de alianțe în Europa Centrală încât pentru o teritoriu de care e terită agresiunea maghiară risca mai de dragul și în folosul altora.

Rezultă că România și-a combinat așa de fericit sistemul de alianțe în Europa Centrală încât pentru o teritoriu de care e terită agresiunea maghiară risca mai de dragul și în folosul altora.

Rezultă că România și-a combinat așa de fericit sistemul de alianțe în Europa Centrală încât pentru o teritoriu de care e terită agresiunea maghiară risca mai de dragul și în folosul altora.

Rezultă că România și-a combinat așa de fericit sistemul de alianțe în Europa Centrală încât pentru o teritoriu de care e terită agresiunea maghiară risca mai de dragul și în folosul altora.

Rezultă că România și-a combinat așa de fericit sistemul de alianțe în Europa Centrală încât pentru o teritoriu de care e terită agresiunea maghiară risca mai de dragul și în folosul altora.

Rezultă că România și-a combinat așa de fericit sistemul de alianțe în Europa Centrală încât pentru o teritoriu de care e terită agresiunea maghiară risca mai de dragul și în folosul altora.

Rezultă că România și-a combinat așa de fericit sistemul de alianțe în Europa Centrală încât pentru o teritoriu de care e terită agresiunea maghiară risca mai de dragul și în folosul altora.

Rezultă că România și-a combinat așa de fericit sistemul de alianțe în Europa Centrală încât pentru o teritoriu de care e terită agresiunea maghiară risca mai de dragul și în folosul altora.

Rezultă că România și-a combinat așa de fericit sistemul de alianțe în Europa Centrală încât pentru o teritoriu de care e terită agresiunea maghiară risca mai de dragul și în folosul altora.

Rezultă că România și-a combinat așa de fericit sistemul de alianțe în Europa Centrală încât pentru o teritoriu de care e terită agresiunea maghiară risca mai de dragul și în folosul altora.

Rezultă că România și-a combinat așa de fericit sistemul de alianțe în Europa Centrală încât pentru o teritoriu de care e terită agresiunea maghiară risca mai de dragul și în folosul altora.

Rezultă că România și-a combinat așa de fericit sistemul de alianțe în Europa Centrală încât pentru o teritoriu de care e terită agresiunea maghiară risca mai de dragul și în folosul altora.

Rezultă că România și-a combinat așa de fericit sistemul de alianțe în Europa Centrală încât pentru o teritoriu de care e terită agresiunea maghiară risca mai de dragul și în folosul altora.

Rezultă că România și-a combinat așa de fericit sistemul de alianțe în Europa Centrală încât pentru o teritoriu de care e terită agresiunea maghiară risca mai de dragul și în folosul altora.

Rezultă că România și-a combinat așa de fericit sistemul de alianțe în Europa Centrală încât pentru o teritoriu de care e terită agresiunea maghiară risca mai de dragul și în folosul altora.

Rezultă că România și-a combinat așa de fericit sistemul de alianțe în Europa Centrală încât pentru o teritoriu de care e terită agresiunea maghiară risca mai de dragul și în folosul altora.

Rezultă că România și-a combinat așa de fericit sistemul de alianțe în Europa Centrală încât pentru o teritoriu de care e terită agresiunea maghiară risca mai de dragul și în folosul altora.

Rezultă că România și-a combinat așa de fericit sistemul de alianțe în Europa Centrală încât pentru o teritoriu de care e terită agresiunea maghiară risca mai de dragul și în folosul altora.

Rezultă că România și-a combinat așa de fericit sistemul de alianțe în Europa Centrală încât pentru o teritoriu de care e terită agresiunea maghiară risca mai de dragul și în folosul altora.

Rezultă că România și-a combinat așa de fericit sistemul de alianțe în Europa Centrală încât pentru o teritoriu de care e terită agresiunea maghiară risca mai de dragul și în folosul altora.

Rezultă că România și-a combinat așa de fericit sistemul de alianțe în Europa Centrală încât pentru o teritoriu de care e terită agresiunea maghiară risca mai de dragul și în folosul altora.

Rezultă că România și-a combinat așa de fericit sistemul de alianțe în Europa Centrală încât pentru o teritoriu de care e terită agresiunea maghiară risca mai de dragul și în folosul altora.

Rezultă că România și-a combinat așa de fericit sistemul de alianțe în Europa Centrală încât pentru o teritoriu de care e terită agresiunea maghiară risca mai de dragul și în folosul altora.

Rezultă că România și-a combinat așa de fericit sistemul de alianțe în Europa Centrală încât pentru o teritoriu de care e terită agresiunea maghiară risca mai de dragul și în folosul altora.

Ce încredere și ce garanție mai poate da o astfel de politică aliaților Franței?

Mai amintim că România a avut și are relații economice foarte strânse cu Germania și cu Italia și că le-ar putea avea și mai strânse în cazul în care politica noastră externă n'ar contraveni intereselor economice românești.

Însăfârșit orice mișcare de redeschidere națională românească nu se va putea bizui pe democrația franceză în descumpănare.

Extrema dreaptă românească va trebui să se ațină de fascismul și hitlerismului care singure pot putea constitui puncte de sprijin externe unei acțiuni de regenerare națională simțară cu a lor.

Și acum să conchidem!

Politica externă pe care România o duce astăzi e greșită și periculoasă.

Față de Rusia n-avem drept ajutor decât Polonia care nu mai e sigură.

Mica Antantă nu aduce, din toate punctele de vedere mai ales după ultima transformare, mai mult ponoase de cât pozează.

Atanța cu Franța e ineficăcă și înțredpă și asupra noastră loviturile Italiei și ale Germaniei.

În schimb Italia și Germania sunt în plină ascensiune, relațiile noastre economice cu ele sunt strânse iar Germania ia o poziție net anticomunistă, deci anti-rusă. Dacă deocamdată pacea se menține este datorită superiorității militare franceze. Dar mâine când Germania va fi rearmată?

De o răsturnare brutală și imediată a alianțelor nu poate fi vorba, pentru că e imposibilă.

Trebuie să începem însă cuconțiment o dezintegrare din sistemul francoz și o apropiere de blocul italo-german. Repede cât mai e timp!

Iar mai presus de toate trebuie să ne întărăm și să curățăm casa noastră de putregai.

Trebuie să punem ordine în armată, în finanțate, în economia noastră și asta nu se poate decât printr-o reformă totală, morală și politică.

Mihail Polihroniade

Tensiunea anglo - rusă

Între Marea Britanie și Rusia s'a ajuns din nou la o stare de tensiune gravă.

Lucrul e explicabil dacă ne gândim la politica practică de Societe și la reacțiunea fterască pe care trebuie s'o producă în Anglia, guvernul de o sarabotoare majoritate conservatoare.

Tensiunea a pornit dela un fapt divers: arestarea unor supuși britanici la Moscova.

Anglia a acordat însă în totdeasna o importanță deosebită protecției naționalilor săi și pe drept cuvânt.

Un cetățean englez simte pretutindeni mâna ocrotitoare a guvernului său.

Dar în afară de acest motiv susceptibil de a crea în Marea Britanie o stare de spirit net ostilă Sovietelor sunt încă alte trei cauze mai grave care justifică tensiunea.

În primul rând intensificarea acțiunii comuniste în Anglia.

Somajul endemic unit cu criza și cu scindarea laburismului au creat un mediu favorabil propagandei extremiste de stânga ca acum câțiva ani.

Acțiunea comunistă a devenit deci mult mai activă și iritarea cercurilor guvernamentale britanice explicabilă.

În al doilea rând tratatul comercial anglo-rus, expira pepe câteva zile.

Marea Britanie n'a avut motiile să se prea mulțumită de rezultatele lui.

În sfârșit în al treilea rând — și acesta-i motivul cel mai grav — agitările au reînceput în India și se pare că Rusia Sovietică n'ar fi strănu de ele.

Tată cauzele justificabile ale nemulțumirii britanice.

Deocamdată tensiunea e în fază acută și ar putea să ducă și la o ruptură.

Între Marea Britanie și Rusia s'a ajuns din nou la o stare de tensiune gravă.

Lucrul e explicabil dacă ne gândim la politica practică de Societe și la reacțiunea fterască pe care trebuie s'o producă în Anglia, guvernul de o sarabotoare majoritate conservatoare.

Tensiunea a pornit dela un fapt divers: arestarea unor supuși britanici la Moscova.

Anglia a acordat însă în totdeasna o importanță deosebită protecției naționalilor săi și pe drept cuvânt.

Un cetățean englez simte pretutindeni mâna ocrotitoare a guvernului său.

Dar în afară de acest motiv susceptibil de a crea în Marea Britanie o stare de spirit net ostilă Sovietelor sunt încă alte trei cauze mai grave care justifică tensiunea.

În primul rând intensificarea acțiunii comuniste în Anglia.

Somajul endemic unit cu criza și cu scindarea laburismului au creat un mediu favorabil propagandei extremiste de stânga ca acum câțiva ani.

Acțiunea comunistă a devenit deci mult mai activă și iritarea cercurilor guvernamentale britanice explicabilă.

În al doilea rând tratatul comercial anglo-rus, expira pepe câteva zile.

Marea Britanie n'a avut motiile să se prea mulțumită de rezultatele lui.

În sfârșit în al treilea rând — și acesta-i motivul cel mai grav — agitările au reînceput în India și se pare că Rusia Sovietică n'ar fi strănu de ele.

Tată cauzele justificabile ale nemulțumirii britanice.

Deocamdată tensiunea e în fază acută și ar putea să ducă și la o ruptură.

Felul cum evoluează rapor-

Pentru o teorie a criticii

de Ion I. Cantacuzino

viad felul cum o bună parte din ceea ce s'a scris în ultima perioadă de ani își află înțelegerea și conștința la cei care reprezintă atmosfera și înțelegerea de azi, se simte, evidentă, suprafața de valori pe baza căreia trăiește literatura românească. În toată moștenirea noastră literară se infuziază prea multe motive străine de strictă apreciere a formei-mulii literare, ca să nu-și fie suspiciet tot bloul. De aceea, în clipa când facerăm să introducem claritate în haosul literar în care plutim, atunci când ne trebuie un punct de rezanță, departe de a-l găsi în moștenire și tradiție, revizuirea acestora se impune cea dintâi. Să vedem cât de tradiții sunt stâlpii construcțiilor ce vor veni.

Al doilea aspect al nelămuririi literare care ne domină, este, în actualitate, lipsa unor criterii precise de judecare a operelor literare. De n'ar fi decât atâtea păreri câte capete, înca n'ar fi nimic. Tristețea este că același cap adăpostesc adesea cele mai variate atitudini. Și astfel, printre păreri fără fundament public, plutește haotic, jucat de valurile contradicțiilor.

E și aceasta o stare ce se cere schimbată. Ca și pentru revizuirea valorilor pe care se bazează, literatura noastră are astăzi nevoie, mai mult decât oricând, de o judecată critică a actualității, selectivă, riguroasă și severă. Rolul criticii trebuie să fie azi un rol de agitator și îndreptar al cititorului. Un ghid în confuzie să usureze, deci, nu popularizarea, ci înțelegerea operii creatorului, și justa discernere a valorii ei.

Să popularizeze opera e și o apropiu de cei mai mulți, dar și de cei mai proști. E și o injustești. Să cauți a ușura înțelegerea ce este să înalți pe cât mai mulți la ea. E să o servești. Și pe ea, dar și pe ei. Căci vor afla mijlocul de a țina lini clar și distincte în amalgamul stufoș al contradicțiilor și impresunilor vagi.

Înțelegerea operii e primu pas al certitudinii. Iată deci cum însăși atmosfera vremii în care trăim impune criticea rolul său. Pentru că haosul nu cere ordonare a direcțiilor și selecție ierarhizată a valorilor, aprofundarea fenomenului literar se cere de o riguroasă strictețe.

Și, din prima clipă înțelegerea rostului criticii pe care momentul literar ne-o impune, indică și sensul atitudinii sale. Atitudine necesară de autoritate, isvorată din trăinicie precisă a criteriilor sale și din riguroasa aplicare lor. Atitudine care cere, neapărat, o salutară severitate. Căci indulgența, aproximația, bălbăiala și poezizarea sunt inutile și periculoase atunci când trebuie să-și asupră-și, — așa cum critica are azi rolul îngreț și necesar, — de a deosebi din maldărul de sticlă goală piatra cea de preț.

Ion I. Cantacuzino

CRITICUL este un exponent al bunului simț public sau un instrument al creatorului, pentru a populariza opera.

Întrebarea și-o punca de curiend un tânăr, critic el înaghi. Se regreta că „problema n'a fost pusă la noi. Necum să fie lăchidată”.

În orice caz, dacă problema „ce este criticul” ar fi să se pună, nu cred că ea s'ar putea reduce la cei doi termeni antifetici de mai sus. Sunt prea puțini, iar, capi sunt, sunt folgi.

Exponent al bunului simț public? Dar aceasta presupune pentru critic obligatia de a fi totdeauna de acord cu verdictul mulțimii. Obligație de a adopta, deci, o măsură de apreciere redusa la cel mai mic comun divizor al gustului democratic. Exponent al bunului simț public, adică expresie redusa la minim a cetatei oricine poate gusta în opera de artă. E oare nevoie să se mă argumenteze că de creație e o asemenea încercare de a defini pe critic în funcție de un element atât de grosolan.

Instrument pentru a populariza opera creatorului? Ias deaparte ușurata cu care asemenea înțelegere ar putea face critica să alunece pe un povârniș periculos, oprindu-se căderea în pragul reclamei. Dar chiar săvârșită cu demnitate și talent, o asemenea critica nu poate tunde decât spre o retranșiere a operelor, mai agreabile, mai edulcorată, înlocuind analiza prin alegorie și portretul prin caricatură, totul și totul trunzând să înfăpșeze cititorului un aspect al operii care să-l facă să dorească o mai îndepărtare cunoaștere a ei. Felul acesta de critica îl cunoaștem căci e practicat pe o scară întinsă. Sunt concepute după acest principiu mar toate „recenziile” gazetelor, chiar cele mai curate. Acesta să fie însă aspectul ideal al criticii?

Răspunsul nu poate veni decât din cercetarea mai atentă a datelor problemei.

Criticul este, în orice caz și în orice instanță, un personaj care are meseria de a analiza și a interpreta o operă literară, înzând să joace un rol de corespondent între operă și public.

Asupra acestui lucru îmi pare că toată lumea e de acord. Cărtă începe când e vorba de a stabili pe de o parte sensul analizei și interpretării (adică atitudinea care le prezidează), pe de altă parte rostul și limitele rolului de corespondent.

Iată, așadar, necunoscutele problemei. Altfel lor nu se poate face decât în funcție de momentul istoric și psihologic în care criticul vrea să-și exercite misiunea. Ar fi oșos să demonstrăm de ce nu poate exista o înțelegere a rostului criticii în afara de atmosfera timpului și de comandamentele lui. Integrată unui moment spiritual, critica suferă influența caracterelor sale, ca și orice altă disciplină a minții. Pentru a afla așadar care e astăzi rostul operației de legătură săvârșită de critic între operă și public, e necesar să

vedem cecece lipsește azi pentru ca legătura aceasta să fie perfectă. Și atunci vom ști și care este punctul de vedere ce va să prezideze operației de analiză și interpretare ale operelor.

Trăim, spiritualicește, o epocă haotică, răsărerie de prefaceri. Haoticul acesta e și mai accentuat pentru literatura noastră, abia eșită din cadrul încercii al formărilor, lipsită la originea și înfăptuirile ei, de rezonanță temeinice al unor stiluri de înconferabilă rezistență. Istoria literaturii noastre stă la îndemâna oricui, ca să se convingă de ce nu se poate clarifica, — prin apelul la o tradiție fără substanță de realizare, — păcila incertitudinii

noastre spirituale. Haoticul acesta, lipsa aceasta de rezonanță, sunt vinovate de două fenomene la care asistăm tot mai accentuat. Primul este gloria și răscolul atât de efemer de care s'au bucurat sau se bucură la noi atâtea opere literare. Suntem dăruți cu o neînfruntată capacitate de a creșea valori stepte. Trece o zi sau un an și pedestalul se năruie, în cel mai bun caz gloria durază cât o generație. Cea următoare realizează la justele ei proporții, modeste, stătuia disproporționată pe care un entuziasm febril și găunos o înalță, fără temelie. Oameni și curente, câte vrefi, stau măturice. Nu vom mai cheștia inutile silințe pentru a repeta

valde prea proaspete va să nu fie lucră prezente în mîntea oricui. Vedem cu toții, unii melancolici, alții sceptici, ce a rămas din ele.

Din pricina fenomenului acestuia sistem astăzi, — considerând distanța între ceea ce păreau și ceea ce par valoare de artă, — în situația de a ne întreba: nu cumva mai tot ce s'a produs în scutul românesc n'a fost decât simplu exercițiu, unelori, alte ori expresie a unor înprejuri exterioare creației, cum ar fi nevoia de a exprima line preocupările politice, sociale sau naționale ale vremii, alie ori, înșfârșit, săvârșire obligatorie și formală a unor etape de adaptare și tranziție. Pri

RAYMOND RADIGUET

de Horia Stamatu

cti. Cu vizinea continuă și a mară a păcatului, răscolit poate de presimțirea morții care-l pândea, Radiguet analizează analizându-se, calm, rece, tăios, imparțial, fără indulgență. E surprinzătoare precizia a acestui copil care face chimia sufletului simplu cum ar scrie o temă, și ordinea care-aează la umbra d'asciilor. O sensibilitate reținută sub un capac gros de cristal, lucind dela distanță. Misterul prezentat cu atăta natură/ete, s'ar topi în mîntile unui proiect. Tragicul e prezentat fără emfază în „Le diable au corps” iar sfârșitul din „Le Bal” te urmărește ca o fantomă de cărbune și aur. Un copil cu sbrăcături multe, atât de multe încât erau invizibile, o bătrânețe care trebuia să preamergă morții la douăzeci de ani.

On a le temps de rougir en vacances
Puls après avoir lu tous les livres du prix
[Chantier faux les romances
Souriant aux roses n'apas
[qui n'ont pas fleurir.

E o minime faptu că Radiguet s'a păstrat intact fără să-și parădă capul în tumultul de lavă al poeziei dela începutul decadei trecute. Radiguet opine pesimismului prospectivă și navălișii, ingenuitatea. O adevărată poezie crește azi în umbră, mai săracă în cloșofă decât pe vremea lui Ronsard dar mai eficace. Radiguet roșete scriind o poezie

Radiguet nu fortează nici odată nimic. Isi amintește eroii simpli, direct, fără artișt

CRONICA LITERARA

Pompiliu Constantinescu: Critice (ed. Vremea) de Octav Șulufiu

Carierea critică a lui Pompiliu Constantinescu a început acum 10 ani, prin 1924 dacă nu mă'nșel, în Buletinul Institutului de Literatură și în Ritmul Vremii început în dependențe dragomiresciene, pe cari autorul le-a continuat în Mișcarea literară a lui Liviu Rebreanu în 1925 și după aceea în Viața literară și în Sburătorul în 1926, 1927, acum emancipat de o tutelă inavuabilă. Am urmărit apoi pe critic în revista Kalende, în scurta apariție din 1928 și apoi în Vremea în două rânduri din care ultimul continuă încă. Volumul de față în care se strânge această activitate este al treilea. Primul a fost Mișcarea literară în 1927; al doilea Opere și autori în 1928. În urma unei asemenea producții era de dorit

ca Pompiliu Constantinescu să ofere o fizionomie definită și o metodă personală. Să ajungă cu alte cuvinte la o concepție a criticii și originală și serioasă. Pompiliu Constantinescu nu mai este în situația de începător. Critica lui trebuie deci să înceapă să însemne chezașia unui viitor autentic și imuabil.

Critica lui Pompiliu Constantinescu stă sub influențele convergente ale lui Mihael Dragomirescu și E. Lovinescu. Este analiză și stil. Adică un element liminar al criticii și un element accidental. Importanța, Pompiliu Constantinescu o lasă toată stilului. Într'adevăr scrie foarte frumos. Dar fiindcă stilul nu se poate susține fără o metodă, Pompiliu Constantinescu analizează. Și deși pare a ignora această metodă de a

naliză didactică — sau cum o numește dănsul „belfrească” — ea constituie scheletul colecției de cronici, care este Critice.

S'ar părea — după anumiți autori — că e de datoria criticului să se mulțumească cu orice i se dă și se califică drept molturos când care ar vrea altceva acela care se prezintă ceva. Totuși critica este — în stadiul ei primar tocmai un gest de acceptare sau de respingere. Și pentru că respingerea nu poate fi totală, criticul exprimă totdeauna deziderate, cari sunt fie în mîntea publicului, fie în intenția rotată a autorului. Așa că, dacă mă adresez acestor Critice cu ceea ce ar trebui să aibă și ceea ce le-ar cere, dacă ar avea, o fac și pentru a respinge metoda lor de a fi, dar și pentru a-mi exprima regretul că o fac.

O critică trebuie să aibă o sistematică. Pompiliu Constantinescu, confundind sistematica, cu dogmatismul

se scutură anticipat de ea și se declară față adversarul ei. Pompiliu Constantinescu refuză de a avea un sistem pentru că în angrenajul acestuia vede o piedică pentru liberalismul și personalismul necesar criticii. Ori, sistemă critică nu înseamnă regulă anticipativă stabilită pentru a fi aplicată operii. Sistem nu înseamnă zale în care să fie constransă a intra opera. Sistemul stă în scopul final al criticii și în metoda de a ajunge acest scop. Consecință a gratuității, impresionismul s'a eliberat de pre judecățile dogmatice. Dar nu a părăsit scopul criticii. Care este scopul criticii, după Pompiliu Constantinescu? Să dea un îndreptar de gust, publicului. Punct de vedere cât se poate de didactic și care l-a dus pe Mihael Dragomirescu la confundarea eticeei cu estetica (lucru pe care el îl contestă dealtfel, dar pe nedrept). Fiindcă sper că Pompiliu Constantinescu nu

are de gând să înstitue drept suprem scop al criticii stilul. Stilul e un lucru foarte onorabil și dacă îi cunoști arcelele, nimeni nu te poate învinovăți pentru. Dar stilul e secundar. Dacă un critic n'are stil, nu e pentru asta mai puțin critic. Léon Daudet n'are nici stil — critic — nici cinste, ceea ce e mai grav — și totuși e un critic. Sainte-Beuve n'a fost un stilist, Brunetiere puțin mai mult, dar un stilist retoric. Numai Taine a fost stilist dar prin temperament.

Fiindcă stilul lui Pompiliu Constantinescu este într'adevăr interesant, e plăcut, atât de plăcut încât te fură și cronicile lui se citesc ca poeziile pentru muzicalitatea lor abstractă. Stil de lirică bazat pe abstractă și pe epitele plastice. Epitetul plastic este esența însăși a acestei critici. Dealtfel, această caracteristică este luată dela E.

(Continuare din pag. V-a)

CRONICA DRAMATICA

- Teatrul Maria Ventura „Cuceritorul“, de Bernard Shaw - de Ioan Victor Vojen

Toți conducătorii teatrelor noastre au un talent pe care nimeni nu-l poate contesta: a-cela de-a găsi în producția dramatică contemporană cele mai proaste piese. Direcția teatrului Ventura posedă însă la momentul acesta dor. D. Froda reușește, ca o perspicacitate unică și desigur așteptată, să găsească în această piesă (chiar la autorul ei succes, cum de exemplu se întâmplă cu Bernard Shaw și cu recenta premieră „Cuceritorul“). Este un merit de dăruire și de neapăsare dacă nu i-l am recunoaște. Ceea ce nu este cazul nostru.

De piesă nu ne vom ocupa. De altfel a mai fost prezentată publicului bucureștean de trupă „Burgh-Theatler“ cu d. Raon! Asian în rolul principal. Jocurile de cântăreț, paradose obrăntești la adresa publicului. Totul cu o vorbă unică, scâpătoare! Mă gândesc că această piesă ar fi avut un sens dacă s-ar fi reprezentat în fața unor oameni pasionați de Shaw, care-l cunosc în detaliu toate celelalte lucrări și cari — din curiozitate excesivă și răfănală — cer desigurarea acestei opere din literatură. Dar la noi s-a epuizat tot Shaw, n'a mai rămas nimic neajurat din el? S-au putut de Froda urea să ne re-prezintă un „cactu Shaw“, ne prepară o „slăjanie Shaw“ și-a început cu această piesă pentru a ne lăsa evoluția bătrânului ridicătoasă? În acest caz fac „mea culpa“ și sunt primul care aplaud o vitătoare slăjanie Shaw! După „Cuceritorul“ mi se pare însă că urmează „Răz“ sau așa ceva... Atunci?

Distribuția: D. Vraca o interpretat un personaj care nu se potrivește calităților d-sale. Domnul Vraca are în acțiune gravitate, liniște, neanecolice, toacă dramatică. Personajul carea veru, usurintă, o amănăși facilitate comică care nu sunt în apitulu-

dinale d-sale. Totuși fiindcă este un actor de rasă și un foarte bun tehnician s'a achitat de rol, s'a transformat pe cât a putut „aruncând lași“ din prețatarea d-sale. Din teatrul nostru de sigur rolul ar fi putut fi jucat de d. Iancovescu, dar un Iancovescu reușit.

D. Vraca a fost elegant, a joi un „gentleman“, a avut toate variațiile și nuanțele posibile, dar contrul efort de-a „juca“ un rol ce nu-l mergea a fost vizibil. D. Vraca îmbrăcarea rolul ca pe o haină ce nu i se potrivea, prea strâmtă, prea tinerească, prea veselă. Și d. Vraca a cultivat prea mult genul comitaru și a avut prea multe succese cu el pentru ca să și-l poată renega. De altfel d. Vraca este înfruntat sistematic în roluri cari nu-i conving sau în piese proaste. Să fie oare o intoleranță a celor ce conduc?

În orice caz o greșală! Pentru că acest procedeu meschin în adevăr în primul rând efectul să generează și puținii spectatori cari mai rădălesc din vreme în vreme pe la teatrul Maria Ventura.

D-ra Sylvia Demețrescu a distomat! aducând în parzumul nuan și rafinat al Londrei elegante lațul de reușit filtrat de d. Acterian, mirosul de mizitol din Obor. De altfel mai are un mare defect care îl va distrage cariera dacă nu-l remediază. S'i va fi păcat pentru că are calități reale și a înregistrat roluri de succes. Joacă pe deasupra. Debităză rolul fără convingere, fără seriozitate. Ceea ce este o manieră a teatrului „Iancovescu“. Și o școală a acestuia. Dar care usităză de altfel duce la un succes și la enervarea publicului. Mai a'ies într-un ansamblu așa de alea și de trănăie înegal ca cel din „Cuceritorul“.

D. Timică încă un succes. Și un succes elegant. De altfel e

un adjectiv care-l caracterizează. Joacă cu o stătină a detaliului, cu o înțelegere a personajului unită. Este unul dintre cei mai fini actori ai nostri, nu are replica de cât pe scena străină în același gen. Un George Alexandru. A creat un tip de bătrân puțin mucleu, puțin rațional cu adărușul savuros! Acesta ar fi, ceea ce poate obșnușit. Dar d. Timică are înțelegerea rasei personajului. A fost un englez, și un englez de neam. Ceea ce este și mai greu de realizat. Sunt grade de adăncire a unui rol. D. Timică este un virtuoz care când pe o viză cu mândria și a surdina este discreționa d-sale, este însă și personalitatea și genul său.

Bine și dra Deculescu. Mai ales foarte fină și tozdemănia cu mult gust îmbrăcătă. Interesant de curajoș jucat și personajul destul de greu al d-rei Stanacovic. Poate puțin cam disonanță în ceata și culmă englez. Prea latină (deși e foarte neagră la față).

Am lăsat la urmă pe d. Scărlătescu. Știu că e foarte tânăr, că e de curând în teatru. Totuși d-sa și-a însușit perfect meșterul. Posedă admirabil tehnica scenei. Siguranță totală. Acum compune tipuri. Extrem de discret. Seva din genul d-ru Timică. Lam văzută în „Venitul“. Era cel mai bine din întreaga distribuție. În actul final a avut momente de o discreție, de o sinceritate rară.

Acum a creat un doctor. Un tip comic, ridicol.

Poate cel mai de efect personaj al piesei. În orice caz cel care se preta la sarcă, la un comic mai unșfat, mai grotesc. D. Scărlătescu însă a renunțat dela început la acest succes facil și-a luat calea grea a compozității unui tip fin, nuanțat, conștient. Un fel de tristețe i-a învățat tot personajul care n-

domenii distrodată profund, omenesc: în galeria de Justoșă vorbitoare din această piesă. I-a dat viață proprie din tolență și înțelegerea sa. De altfel mai are un dar. Știe ca pe cele mai simple și mai vizitate efecte — efecte clasice — să le învățat în mania proprie a discreției. Cite cunoaște actorul român și știe că are toate calitățile afară de acest simț al discreției poate aprerea cu adevărat pe d. Scărlătescu.

Reșta și pictura. Cred că au numai merite. D. Acterian a realizat o atmosferă numai din decor și din grimă din tipuri. Pentru că textul este oricum de sine stătător. Este mai mult evreiesc (prin obrănteție), decât englez. D. Acterian — desi „internațional“ din câte știu — a dat piesei o pară, o epocă. Și o lanțumită fină. Decorul din actul întâi, cu grupările, cu rochia d-rei Deculescu a creat o atmosferă, un mediu ambiant specific. Aici n'am posibilitatea să înregistrez toate specificitățile. Nu face recenzia de cât acelor cari aduc ceva esențial sau păcătuiesc grav. D-ru Acterian a adus acest lucru esențial. A „naționalizat“ piesa în cea mai bună accepție a termenului. Personajele trăiau în aceeași lume, aveau curecăm aceeași manieră, același ton de voce, aceași fel de a se mișca. Și același calm englez, caracte-

ristic. De altfel ori unde textul i-a dat ocazia a arătat un minunat prosoct de înțelegere, de lamurire. Din ceafă și din vorbăria înștă d. Acterian a scos toată lumina care se putea scoate. Și defectele din „Venitul“, lipsa de viață în evoluția personajului, au fost remediate. Este deosebit de interesant evoluția d-lui Acterian pentru că este o evoluție spre artă adevărată. Și învitat să trăgă concluzii din succesul d-sale care este acesta de-a „naționaliza“ un spectacol. Tocmai pentru a-i da viață. Să cugeți la abstracțiunile cu cari ne amestăim într-o vitătoare lume a d-sa! Pentru că succesul acesta — chiar d-sa dovedește — este în procedeu contrariu.

Pictura a completat de minune regia. Mai a'ies în actul I, unde am avut impresia unei panze tipic englezești. O foarte reușită patină de culoare modernă peste linii și arhitectonica vechi, caracteristică. Poate actul II, albul prea neglijent lucrat. Prea în grabă. Mai ales în comparație cu detaliile frumoase din primul act. În orice caz un prețios concurs regiei. Și de aici tot meritul!

În rezumăt: teză hula ereticii și toată lauda interpretării, picturii și baghetelii regizorului. Baghetei „naționaliste“ și spefici. Cu tot necazul d-sale d-ru Acterian!

CRONICA LITERARA

(Continuare din pag. IV-a)

Lovinescu, de care a fost influențat P. Constantinescu nu numai în concepția critică ci gen literar, ci direct, în apăsături stilistice și în vocabular chiar.

Iată spre exemplu cum caracterizează P. Constantinescu pe poetul T. Arghezi:

„Fenomenul Arghezi e un fapt pur artistic; este cel mai curat metal, în care unda de rezonanță se răsfrânge într-un necontenit ecou estetic (pag. 26). sau pe prozatorul Gala Galaction:

„Aliajul visului cu miresma crudă a pământului ne-au fermecat în urta sa de creștin subminat de spirital laic (p. 269)....

...caracterizări lirice dar grațioase.

Stilistica această, am convingerea că va ajunge cu timpul suspectă de artificialitate. Chiar și stilisticul lui E. Lovinescu, atât de adecuată ideii și obiectului, conerescută în ideologia autorului și necesară ei, chiar și cea stilistică o văd, într-un timp apropiat, lovită de un grad de nefiresc. Și între stilul lui P. Constantinescu și cel al lui E. Lovinescu este deosebirea de la model la calc. Critica lui E. Lovinescu a ajuns să se rezolve într-un dogmatism metodice și apoi în sinteza critică din Istoria literaturii române contemporane.

Cu tot impresionismul ei aparent, critica aceasta tindea spre un scop, care la P. C. este inexistent. Mi se

va obișnui poate că mă grăbesc. Nu. În critica lui E. Lovinescu dinaintea de 1925, data când începe dăltuirea de bloc a operii lui, văd în germene călărită cari au fost bine evidențiate de G. Călinescu în studiul publicat în Vremea din 1951. Văd umanismul, văd clasicismul, văd psihologismul, văd ironia văd moralismul, văd relativismul, și văd apoi chiar dogmatismul lui de azi.

Ceea ce mai este nemulțumitor în această critică, e lipsa de fundament filosofic. Cred că nu se mai poate face azi critică, pe baza vechii concepții a artei independente și atotputernice. Critica trebuie să aibă la bază ideea că arta nu e decât un mijloc de cunoaștere, care tinde în ultimă instanță către o fundamentare metafizică.

Critica trebuie să fie deci realizarea monumentală a unei metafizice scoase din estetică. Deziderat numai. Dar până acolo, criticul trebuie să fie un bine informat intelectual în domeniul filosofic.

Lui Pompiliu Constantinescu îi lipsește acest fundal. Pentru cine citește cu atenție recenzia lui despre Eonul dogmatic al lui Lucian Blaga, nu mai poate fi îndoială. Nu faptul că Pompiliu Constantinescu ar fi un spirit sceptic e o vină. Ci faptul că nu cunoaște concluziile metafizice ale scepticismului. Și astfel în fața Eonului dogmatic dănsul nu găsește prilej de ve-

riticare personală, ci simplu subiect de rezumat fidel. Că îi lipsește o cunoaștere adevărată a problemelor filosofice o mai dovedește și întrebunțarea improprie a vocabularului filosofic.

Spre ex. P. C. nu are noțiunea intuiției, deoarece poate vorbi de o intuiție deformatoare (p. 128) când intuiția e știut că e un mijloc de cunoaștere a realității și trebuie să fie deci formatoare, nu deformatoare, sau vorbește de intuiția realistă a vieții (p. 246) plonasm enorm, pentru că o altă intuiție decât realistă nu poate fi și apoi intuiția e numai a vieții. (Intuiția morții e o simplă figură de stil, deoarece nu se poate vorbi decât de un prezentiment al morții. Intuiția morții o ai numai murind. Deci nu o ai niciodată în viață, fiindcă momentul însuși al creării acestei intuiții e confuzal cu dispariția lui). E drept că în psihologie și în metafizică e un adevărat haos în terminologie. Dar există o anumită proprietate a termenilor rod al bunului simț și care nu poate fi ignorată. Valori noi nu se pot da cuvintelor decât în poezie. Cuvântul în critică trebuie să aibă o sferă precizată, să fie un invariant. Altfel însăși esența intelectului e disolvată.

Criticele lui Pompiliu Constantinescu au, incontestabil, mari calități. În primul rând cinstea critică. Pompiliu Constantinescu are o tinută lipsită de subiectivitate și stăpănia pentru E. Lovinescu e sin-

gura frivolitate ce-si permite acest spirit auster. E, nu ezit să spun, singurul critic tânăr cinstit fără rețențive, care nu cunoaște prietenii, nici dușmăni, ci numai conștiința datoriei critice. Aceasta cinstie îi dă lui Pompiliu Constantinescu o siguranță de sine și o autoritate. Pentru lectorul neprevenit, autoritatea aceasta se simte în tonul criticului. Calmul desăvârșit și hotărârea pe care le pune în scris P. Constantinescu sunt expresia unui suflet obiectiv și nepartizan.

O singură dată se dedă Pompiliu Constantinescu la un masacru și anume contra lui Garabet Ibrăileanu. Singură eșire, nimitoare prin brutalitate, nu zie însă că nefundată. Dar orice critic are greșala lui, fatală, pe care și-o va purta ponos totdeauna: P. C. va avea pe aceea de a-și fi pierdut odată numai seninătatea. Mai este în scrierul lui P. C. o demnitate înaltă, un sens de aristocrație spirituală atât de rară în critica de azi. Aceste calități: cinstea, autoritatea, distincția, nu sunt însuși critica, dar critica fără ele decade.

Nu mă pot opri totuși de a atrage atenția lui P. C. asupra unor greșeli stilistice cu totul regretabile. Și nu fac prin aceasta decât să mă raliez cu câteva exemple la cele pe cari le-a dat Șerban Cioculescu în foiletonul lui din Adevărul (din 19 Martie 1935). Și anume, furat de incantația lirică a stilului P. C. pier-

de proprietatea termenilor, cadă în neglijențe regretabile sau comite piconasme banale. Spre exemplu nu e greu de văzut că în loc de: „D. Vianu constituie aci un fel de etică (p. 169) trebuia înștituie sau ci în fraza: „cartea d-lui Holban e un ierbar de autentice colecționar, unde varietatea tipurilor prinse cu acul ironiei, etc., în loc de ierbar, trebuia pus insectar (deși lirismul rămâne tot grațios). Iată și exemple de pleonasm: „Rebreanu, observator lucid“ (p. 245) sau „biografia sufletească a tânărului Vania (p. 224) sau a mai grav: „sensibilitate, amatoare de un VAG NE-LAMURIT (p. 261).

În general, critica lui Pompiliu Constantinescu, bazată pe analiză și pe stil, mai mult lirică decât didactică și totuși destul de didactică pentru a fi pe pragul elementar al oricărui critic, cu o atitudine de obiectivitate rară, cu un simț al răspunderii și cu o aristocrație de ton, precum și cu o exactitate în apreciere, fără gres, reprezintă un efort de a tria valorile prezente, în cronici belodomadare, muncă de recenzent cu însușiri de critic. Aceste critice îi mai trebuie efortul unei sistematice personale sau sensul unei problematice de sinteză, pentru a se valorifica. Pentru că adevărata critică este aceea care păreșeste domeniul actualului pentru a se înălța în sfera valorilor incontestabile.

OCTAV ȘULUȚIU

DEMASCAREA

de ZYRAX

Na ne poate impresiona deloc acțiunea mondială a sionismului împotriva hitlerismului antisemit și regenerat, fiindcă această acțiune în ordinea firească a lucrurilor.

Oriev încercare de regenerare națională, fie împotriva democrației — acolo unde elementul iudeo-vest nu constituie nici o primădie, cum e în Italia — fie împotriva propagandărilor și a jidanilor prozopăntători ai lupțel de clasă, — acolo unde elementul iudeo-vest este o reală primădie, ca în Germania — trebuie să stărnească un val de ură iudeo-vestică pe întreg globul. Și dacă, atunci când a fost vorba de defămararea sistematică a regimului fascist din Italia, s'a invocat numai ideologia umanitară și democratică, acum — împotriva reacțiilor naționale a hitlerismului german — mono-vest este etichetată fără slăbiciune Internaționala semită o conduce cu o impertinență specifică rasială.

Pentru cine deci mai avea nevoie de vreo probă, pentru cine mai sovăia încă să adopte concluziile naționalistilor — antisemit pe baza rațională —, această dovadă peremptorie a fost făcută: Pe deasupra statelor naționale planează hydra semită internaționalizată și dizolvantă a tot ce este conștiință și realitate națională.

Aceasta pe planul internațional.

Iar pe planul nostru românesc, realitatea s'a arătat convingătoare fără nici o slăbiciune.

Pentru că, neîncetat, de câteva decenii, jidanii și jidoviții noștri scriu și spun că jidanii sunt și se simt români, cu singura deosebire de religie.

Fată însă că acum, când adormirea conștiințelor a fost suficient de puternică pentru masa să fie dată jos fără nici un risc, când căjiva „coreligionari” din Germania au pătruns amenințați în practicare cămătărescului negoț specific rasei, jidanii din România au uitat că prin farfecă ca sunt „români”, că n'au nimic cu jidanii din celelalte țări. Și la ordinele internaționale, sioniste au pornit la atac împotriva... Hitlerismului.

Demascarea e semnificativă, din mai multe motive. În primul rând fiindcă întărește un adevăr pe care naționalismul român n'a reușit încă să-l facă recunoscut de către conducătorii țării — dar care acum va trebui să se impună tuturor celor de bună credință. Apoi pentru că oglondește încrederea pe care au căpătat-o în forța lor jidanii din România — ne mai fiind-le teamă de această publică demascare. Și în sfârșit fiindcă, pe de-

supra acestui boicot împotriva măturilor germane și a Germaniei, jidanii urmăresc să provoace o încordare a relațiilor dintre Germania și România.

După ce, prin campania dusă ani de zile în presa semită împotriva fascismului italian, au reușit să ne înstrăineze aproape toate simpatiile italiene, acum încearcă în chip lăptos și nu numai prin campaniile piezice de presă, o nouă manevră politică. Politica externă a României tinde să devină o uneltă a jidanilor și a sionismului internațional.

Ceiace este însă tot așa de revoltător, este pasivitatea guvernului în fața acestor manevre: Atunci când un membru al Senatului român — rabinul Niemerover — îndrăznește să se pună în fața unei asemenea mișcări ca caracter internațional, guvernul are datoria imperioasă să spună: destul! Dar se va sustrage desigur și dela îndeplinirea acestei datorii, fiindcă nu se poate lipsi de simpatii și aprobările preselor semite din Sărăndar.

Și odată mai mult politicienii români se vor dovedi selavii jidanilor. Dar tocmai de aceea este și mai sigur că: „Pieirea la prin tine, Israele!” nu va rămâne o simplă formulă, ci va deveni o realitate istorică.

ZYRAX.

Planul „Cincinal”

de Const. Popov

„Dacă Rusia își îndeplinește întocmai planul cincinal, Europa își poate prohodii sfârșitul” a spus nu de mult un oarecare publicist. Fără a împărtași în totul spaima ce răzbată din această sumbră profetie, ne îngăduim să studiem și să lămurim totdeodată, ce este, ce urmărește și mijloacele prin care poate să-și ajungă scopul, falomul plan cincinal. Dar înainte de aceasta răspuns unei firești, în aparență, nedumeriri: un studiu despre planul cincinal comunist, într-o revistă de dreapta?

Da, căci noi înțelegem să nu ignorăm vrăjmași prin suficiență și democrație atitudine despretuitoare. Noi nu tratăm pe Stalin cum trataseră, cu săracă și neputincioasă ironie, colaboratorii răposatei „Stângi” pe „zugravul” Hitler ca și cum amintind aristocraților lectorii ai „Stângii” origina modestă a cancelarului ar fi anulat eutropiilor entuziasm al milioanei lui de aderenti. Nu, ci prevăzător, cum nu e indolența lipsită de răspundere a democrației, voim să cunoaștem din vreme și aspirațiile și mijloacele de luptă ale eventualilor dușmani. Vom corecta deci, în mod obiectiv „sine ira et studio” planul cincinal.

Așa dar, care e originea acestui plan?

După instaurarea sârgeroaselor dictaturi a proletariului, starea economică a S. S. S. R. era mizeră. Industria, redusă și înainte de război, numai producerea năis măcar pe sfert din normal; ogoarele erau parangină, comunicațiile ca și inexistente, putându-se face cu mare greutate deabia transporturile militare.

Dezordinea, mizeria, foametea ce domnea pretutindeni, amenința să dărâme noui și „liberul” regim. Ajutorul capitalist burghez care să pompeze sumele necesare unei imediate refaceri, lipsa.

Și atunci Lenin a conceput o îndreptare a situației numai printr-o totală industrializare a țării care să dea, pe deo parte, posibilitatea unei complete independențe față de lumea capitalistă, asigurând totdeodată satisfacerea întregului consum intern. Iar pe de altă parte să permită mărirea numărului lucrătorilor industriali la un procent care să facă posibilă aplicarea integrală a evangheliei marxiste.

După 3 ani de lucru, de studii pregătitoare și cercetări pe teren, planul cincinal, odată elaborat, fu pus în aplicare în anul 1928—1929.

Șansele de reușită a acestui plan economic erau ele destul de puternice? Vom răspunde fără ezitare că, cel puțin în teorie, da, Rusia este alcătuită dintr-un imens popor, 131 milioane locuitori răspândit pe o suprafață de aproape 19 milioane km. pătrați în timp ce întreaga Europă are vreo 10 milioane km. pătrați; posedă toate materiile prime necesare unei uriașe dezvoltări industriale, dela aurul și platina Uraltului, la inepuizabilele izvoare de petrol din Bacu și zăcămintele metalice din bazinul Donetzului.

Îndeplinește deci, cele 2 condiții esențiale necesare dezvoltării unei industrii: materiile prime și piața de desfacere asigurată. Dar mai îndeplinește o condiție: avea o conducere unitară și nelimitată în timp, fără teamă că va putea fi înlocuită altfel decât printr-o revoluție. Într'adevăr, întreaga Rusie e condusă de comitetul executiv al partidului comunist, peste care domnește, țar roșu cu puteri absolute, Stalin. În mâna lui se concentrează întreaga viață politică, economică și socială a Rusiei și tot el veghează, ajutat de un comitet special, la îndeplinirea exactă a planului cincinal.

Intrunind aceste condiții planul economic sovietic, avea toate șansele să reușească. Dacă totul va reuși, o vom spune în concluzii.

Care sunt mijloacele prin care planul cincinal tinde la ajungerea scopului său, care în esență este industrializarea totală a S. S. S. R.

Doi sunt obiectivele și totdeodată mijloacele ce-și propune planul rus: a) mărirea producției agricole și b) mărirea industriei într-o proporție uriașă, nelătmănită în nici o țară capitalistă.

Primul scop vor bolșevicii să-l ajungă prin colectivizarea agriculturii. Într'adevăr, imediat după revoluție, comunistii, pentru a câștiga de partea lor țărăni, le-au împărțit imensele latifundii ale nobililor, fapt ce a avut ca urmare scăderea bruscă a producției agricole la mai puțin de jumătate. Pentru a înlătura acest fenomen și a crește producția, au imaginat colectivizarea: pământul se cultivă în comun, reușitele rezultă nu mai aparțin proprietarilor, ci colectivității, care dă secerăuța dintre cultivatorii canalitate strict trebuitoare pentru hrana familiei sale, cum se întâmplă în fapt, nici măcar atât. În schimb guvernul pune la dispoziție cele mai variate și

mai perfecționate mașini agricole, creind stațiuni utiliate cu tot arsenalul de mașini necesare unei agriculturi raționale și intensive. În aceeași măsură, guvernul sovietic, pune la dispoziția cultivatorilor, cel puțin în teorie, seminte selectate, îngrășăminte chimice, plănind lucrări de irigație, etc.

În privința mării industriei, chestiunea se complică. Rușii au prevăzut pentru dezvoltarea diferitelor ramuri ale industriei un capital total de 19.500.000.000 ruble pentru prima perioadă a planului economic. Vom arăta în scurt, proiectul pentru dezvoltarea diferitelor ramuri industriale.

Astfel, în privința mașinilor planul prevede, crearea a numeroase uzine, capabile să producă cu cei puțin 300% mai mult decât producea Rusia înainte. De exemplu: în uzinele noul înființate se vor putea construi: 850 locomotive pe an, 250.000 automobile, 150.000 tractoare agricole (cifra colosală); se vor face nu mai puțin de 12 cuproare înalte cu o producție totală de 2.400.000 tone anual, producția motoarelor Diesel, va trece dela 60.000 HP la 200.000 HP; turbinele cu aburi dela 60.000 HP la 650.000 HP, etc.

Electricitatea va crește la 22 miliarde kw. ore dela 5 miliarde kw. ore cât are acum, datorită faptului că se vor construi nu mai puțin de 40 centrale electrice uriașe, răspândite în toate regiunile industriale sau acolo unde se prevede crearea de centre industriale, (Uralt, Volga inferioară, Moscova) care vor costa peste 3 miliarde ruble.

Producția petrolului urmează să se dubleze, dela 11.604.448 la 22 milioane tone (acesta este un punct din planul cincinal în întregime îndeplinit, dacă nu chiar depășit intrucât în 1930 se ajunsesse dela la o producție de 18.517.605 tone). De asemenea prevăd o rațională și intensivă exploatare a cărbunelui a cărui producție urmează să se ridice cu 80%.

Trecem peste celelalte industrii pentru care se prevede sporirea capacității productive cu o medie de 100—500%, a lemnului cu vaste posibilități, date fiind imensele rezerve de păduri ale Rusiei, a industriei chimice, etc. pentru a ne opri, puțin mai atent, asupra unei ramuri din planul cincinal, care ne interesează direct, fiind vorba de o industrie ce poate deveni periculoasă prin produsele sale, industria aeronautică. Rușii vor să aibă la sfârșitul

celor 5 ani, 45 mii km. de linii aeriene să poată transporta peste 100.000 călători pe an, să brazdeze cerul Rusiei cu linii dela Moscova la Teheran, Moscova-Turkestan, Moscova-Vladivostok, adică să micșoreze distanțele acestea, azi străbătute cu trenul în 10—15 zile, la câte-va zile. Cel puțin, așa justifică ei dorința de ași mări numărul aeroplanelor prin construirea a noul uzine de avioane. În realitate, scopul lor e altul: vor să-și creeze cea mai puternică aviație militară din lume. Deja acum, în Europa, nu-l întrec în privința aviației militare, decât Franța și, poate, Italia. Dar, la sfârșitul planului, când prevăd că vor avea un număr de 3000 aeroplane comerciale, ori când ușor transformabile în avioane de luptă, la care se vor adăoga cele 1500—2000 avioane militare, Rusia va fi una din cele mai formidabile forțe aeriene din lume.

Aceasta e, pe scurt arătat în linii generale, planul cincinal pentru finanțarea căruia se prevede astronomică sumă de 86 miliarde de ruble. Început în anul 1928—1929, el expiră anul acesta. Va fi urmat de aplicarea unui alt plan de 10 ani, în care se va urmări dezvoltarea și industrializarea completă a Rusiei; totala colectivizare a agriculturii, de așa fel încât cultura agricolă să nu se mai facă de cât pe uriașe moșii sovietice, fiind interzisă cultura individuală.

Să cercetăm acum dacă poate reuși planul cincinal.

Din punct de vedere tehnic, presupunând că vor putea găsi imensele capitaluri de care are nevoie finanțarea planului, se iese o mare dificultate: Rusia n'are personal executiv de specialitate. Într'adevăr, pentru a putea înființa și conduce multele uzine și fabrici ce proiectează, trebuie nu mai puțin de 300.000 ingineri și tehnicieni, din care Rusia nu avea în 1929 decât vreo 50.000. Stalin a dat ordin ca să se fabricie în cei 5 ani un număr de 250.000 ingineri și tehnicieni. Soluția aceasta nu ne poate face decât să zămbim și fără îndolală s'au convins și Rușii de naivitatea ei intrucât au angajat ingineri germani și americani, spre a le conduce fabricile. Altă greutate se iese în recrutarea lucrătorilor; S. S. S. R. țara agricolă, trebuie să furnizeze un contingent de milioane de lucrători calificați, în câțiva ani; se încearcă fabricarea lor în serie, după același metodă ca și a inginerilor, ceea ce are drept rezultat că un astfel de lucrător

tor e incapabil să manipuleze măcar un tractor.

Acestea sunt, printre altele, indiciile de ordin tehnic care ne îndritulesc să spunem că planul cincinal nu poate fi îndeplinit. Dar în afară de impedimentele tehnice mai este un impediment psihologic. Din cele 130 milioane locuitori ai Rusiei sunt înscriși în partidul și tineretului comunist numai vreo 3.500.000 membrii, din care numai jumătate sunt comunisti convinși, restul înscriindu-se numai pentru a putea duce un tral mai ferit de riscurile ce pândesc pe necomunisti într-o atât de blagosovită republică. El bine, cu toată așpriga propagandă, cu toată lupta crâncenă ce o duc și groaznicele pedepse ce pândesc pe cei care sabotează îndeplinirea planului, nimeni nu încearcă să convingere. Pentru ca reușita unei asemenea extraordinar plan să fie asigurată, se cere maximum de efort al întregii națiuni. Ori, clasa comunistă exploatează cu sălbăticie, introduce munca forțată, seacă toate izvoarele de energie națională, pauperizează întreaga populație necomunistă a țării, într-o reușita planului.

Pentru ca un astfel de efort să izbândească, trebuie ca la baza lui să fie o credință, o forță morală, ce animă întregul popor. — Ideal ce nu există intrucât micul număr de comunisti urmărește ca, prin realizarea planului cincinal, să aibă mai ușor posibilitatea unei revoluții mondiale, iar imensa masă a populației, înfeudată unui scop care nu e al ei, depune o rezistență pasivă, care va sfârși prin a da peste cap regimul comunist, cu planul lui cu tot.

Se pot trage oarecari învățăminte pentru țara noastră? Da. În primul rând, ideea unei continuități în problemele vitale ale economiei naționale. Căci deșteptăciunea și patriotismul de răspântie al democrației noastre ne-a adus în situația de a nu înfăptui nimic de durată în acest domeniu: ce un guvern face, celălalt dărâmă, ce un ministru începe, celălalt pârsește.

Și în al doilea rând că la baza unei acțiuni de mare amploare națională, trebuie să existe un suport moral, un crez, ce concentrează toate energiile națiunii într-o îndeplinire neșovăielnică, a aceluiași ideal.

CONST. POPOV

Hitler își consolidează situația

Ultimele trei săptămâni au dus la o rapidă dezvoltare a postibilităților pe care le bănuiau în articolul dedicat politicii germane. („Triumful lui Hitler” Axa No. 9).

Cu un curaj, o intuiție a realităților și o energie remarcabilă Adolf Hitler și-a consolidat pozițiile cucerite și poate fi considerat drept stăpân absolut al Germaniei.

Comunistii și socialștii n'au izbutit să opună cea mai mică rezistență la lichidarea lor forțată.

Extrema stângă și chiar stângă burgheză cuprinsă de panică, acceptă orice, cu o lasitate demnă de dispreț.

Partidul centrului catolic care nădărdita că se va putea bucura pe guvernele federale a pierdut în câteva zile puterea din mână în toate statele.

A votat în Reichstag acordarea puterilor excepționale cabinetului Hitler, a votat în toate statele federale încredere în noile guverne național-socialiste iar acum, în urma directivelor Vaticanului pare-se, manifestă tendința de apropiere netă față de noul regim.

Dar mai interesantă de cât înfrângerea adversarilor este atitudinea cancelarului și a mișcării național-socialiste față de clasii conservatori.

Se creden și se nădărdita că

național-socialismul va accepta tutela grupului Papen-Hugenberg-Seldte.

Ori cancelarul a declarat categoric că problema marșarhiei nu se pune încă, prin eliminarea comunistilor are majoritatea absolută în parlament, în sfârșit n'a existat să dizolve „Stahlhelm”-ul acolo unde acesta încerca să contracareze politica național-socialistă.

Independența completă, libertatea de mișcări și inițiativă aparțin astfel exclusiv cancelarului Hitler și partidului său.

Situația național-socialistilor este astfel definitiv consolidată.

Citiți
și
răspândiți
Axa

Redacția și administrația
I. V. Vojen, Str. Aureliu
Nr. 10, București, III

Al XV-lea buget al României Mari

de ALEXANDRU CONSTANT

Bugetul de față reprezintă un echilibru just între fiscalitate și posibilitățile de plată ale contribuabilului.

Din „Discursul Ministrului de Finanțe la închiderea discuției generale a bugetului” In sumara analiză ce ne propunem să facem bugetului, care ne guvernează de la 1 Aprilie, adoptăm o poziție diferită de a opoziției noastre parlamentare, la care găsim accuzări pedicelețioase împotriva câmpului, accuzări mentalitate bancară în tratarea bugetului ca și la guvern. Contribuția acestei opoziții la opera de organizare a bugetului este nula atât vreme cât se pas-trează pe același teren cu guvernul, et pour cause...

UN BUGET DE ADAPTARE...

Oricât s'ar părea de curios trebuie să debutăm printr-o recunoaștere: bugetul ordinar al exercițiului 1953-1954 este un buget adaptat mizeriei noastre actuale. Într-adevăr, dacă luăm ca termen de comparație situația din anul 1915, considerat ca un an normal din multe puncte de vedere, constatăm: La venitul național al României Mici, corectându-se un buget de 505.646.950 lei anul, adică 16.180.701.760 lei hârtie; dacă am fi avut astăzi situația economică din 1915, bugetul exercițiului 1953-54 ar fi trebuit să se cifreze la valoarea de lei 54.950.515.801 hârtie, care reprezintă cifra bugetului din 1915 multiplicată cu coeficientul de mărire al României 2,16. Cum însă venitul României Mari la finele lui 1952 este de 15 ori mai mic decât al României din 1915, bugetul său, spre a fi adaptat acestui venit, ar trebui să însumeze 25.500.210.574 lei hârtie. Această cifră nu este prea departe de cifra bugetului dat de Ministrul Fehiștrului, care se ridică la 23.457.575.454 lei.

SI UN BUGET EXTRA-ORDINAR

Cifra de mai sus se referă la bugetul ordinar, adică bugetul veniturilor și cheltuielilor indispensabile pe anul 1953-54. Paralel cu acesta există însă bugetul extraordinar, adică bugetul lichidării pasivului financiar al trecutului, a cărui cifră globală este de 12.842.597.48 lei. Deși s'au adus acestui buget unele corective în raport cu cel din anul precedent, nu e mai puțin adevărat că cifra actuală exprimă o realitate crudă, care apasă strivitor asupra prezentului. Sistemul financiar al bugetului extraordinar, reprezintă o invenție tehnică, este un sistem mixt, rezultând din îmbinarea clasicelelor sisteme al exercițiului și al gestiunii. El a fost condamnat de d. Ch. Rist în faimosul său „Raport” ca fiind generator de inextricabile confuzii.

De obicei încasările făcute în contul bugetului ordinar sunt transferate la bugetul ordinar spre a-i acoperi deficiențele. Încât cifra lui rămâne intactă, la finele anului, dacă nu se majorează chiar cu alv. v. deficite. Pentru noi bugetul extraordinar reprezintă bilanțul financiar al unui sistem politic, democrația parlamentară; el amenință să se permanentizeze, crescând progresiv ca o tumoră pe debitele finanțelor naționale, atâtă vreme cât subsistă fara actuale organizări statale.

BUGETUL SI NECESITĂȚILE VITALE ALE NEAMULUI

Dar un buget nu trebuie să urmărească numai o adaptare la venitul național, adaptare

care de fapt nu există, precum am văzut. El nu este o operație de câmpaie din firmiteurile săraciei naționale, ci un act fundamental, sintetic, al activității pe un an, o operă h' frontală, care nu reprezintă numai o reeditare a trecutului, dar și un prilej de inițiativă de stimulare, de nouă adaptare a statului la necesitățile vremii.

Considerat în lumina necesităților prezente ale României Mari, bugetul d-lui V. Madgearu devăluie o sumă de lacune.

Ne vom referi la trei din principalele Ministere, cari veghează la conservarea ființei neamului nostru. E vorba de Ministerul Apărării Naționale, Ministerul Instrucțiunii și Ministerul Sănătății.

a) Ministerul Armatei. Situația internațională prezintă să comparat pe just motiv, celui din 1914, din ajunul marului război. Și astăzi spectrul războiului răsară în urma fie, cărei probleme internaționale, iar aceste probleme sunt mai numeroase și mai rezolvabile decât atunci. Cursa după înarmări este principala preocupare a statelor realiste la ele acasă, deși Geneva orchestrează încă, pentru naivii paradoxala simfonie a dezarmării.

Poziția internațională a României Mari este mult mai critică astăzi decât în 1914 și totuși ea se găsește mai prost pregătită. Deși ar fi rebit să avem, comparativ cu 1914, — toate proporțiile garlăse... un buget al armatei de circa 8 miliarde, el se cifrează numai la 6 miliarde (cifrele sunt rotunjite). Și repetăm, situația de astăzi este incomparabil mai grea decât aceea din 1914, când se știe că eram destul de insuficient echipați militarmente.

b) Ministerul Instrucțiunii. Când în statisticile internaționale țara noastră figurează printre puținele ca mărime a procentului analfabeților, când cunoscut este că pentru a fi un neam puternic și bogat, astăzi, mai mult ca oricând este nevoie nu numai de tradiționala vitejie și de bogății naturale, dar în deosebi de pregătirea morală și științifică a elementului uman. Ia noi se desființează sînzurul instrument de luptă, școala. În bugetul anului acesta se face mare caz de existența unui plus teoretic de 28.402 dascăli față de 1914. Dar nu se scoate starea în care au venit unele din provinciile noi, necesitatea romanizării și alfabetizării lor rapide și, în plus, chiar pentru Vechiul Regat, împlinirea lipsurilor atât de adânci ale învățământului. Chiar la acest capitol al bugetului, considerat ca cel mai umflat, înregistrăm un minus față de 1914. Într-adevăr, bugetul departamentului instrucției ar fi trebuit să fie de 58.929.752 lei aur (buget 1914) x 52 x 2,16, adică de 4.075.222.298 lei hârtie. Or, el se cifrează la 3.679.400.000 lei. Cu riscul de a fi monoton, repetăm că, față de nevoile incomparabil superioare ale României Mari în 1953, bugetul acesta este regresiv.

c) Ministerul Sănătății. Pentru acest minister nu avem cifre comparabile în 1914 când el nu există cu autonomia actuală. Avem în schimb valul crescând al mortalității infantile și al marelui social, care decimează populația satelor. Suntem țara cu cel mai mare procent de morți din Europa și lucrul se explică pentru că avem cel mai mizer buget destinat sănătății naționale. Cu 789.505.100 lei, cât îl prevede bugetul ordinar — singurul real, — redus

deci față de anul precedent cu 151.654.629 lei, nu se poate împiedeca degenerarea acestor neam atâtă de vi-guros.

OPTIMISM

Dacă prevederile bugetare pomenite s'ar realiza în întregime — vorbim de bugetul

Incasări (milioane lei)	Prevederi (milioane lei)	
	1952	1953-54
Impozite directe	4.495	4.515
Vămii	2.019	5.854
Taxa pe spirt și băuturi spirtoase	901	1.487
Taxa pe alte art. d		
consumație	2.377	3.015
pe cifra de afaceri	1.159	1.700
pe spectacole	49	110
pe timbru și înreg.	2.005	2.660

Cum se justifică aceste majorări? În primul rând, în ceoacă privește vămile, prin posibilitatea unei schimbări a ritmului afacerilor, posibilitate puțin probabilă, dată fiind recrudescența mercantilismului colbertian în toate statele; în al doilea rând, prin reforma financiară introdusă de Ministrul Finanțelor. Într-adevăr, bugetul actual apare încadrat într-un moai de

ordinar — încă ar fi un succes al actualului sistem politic: acela de a fi menținut nivelul mizeriei naționale la cota prezentă. Dar există serioase motive de îndomă. În bugetul exercițiului 1953-54 se majorează comparativ cu anul precedent, la venituri, câteva posturi după cum reiese din tabloul următor:

legi de reorganizare a fiscalității și administrației, conform sugestiilor dlui Ch. Rist, care nutrește încă iluzia parlamentaristă a construcției visului prin legi.

QUOD LEGES SINE MORIBUS ?

Increderea Ministrului de Finanțe în eficacitatea legilor sale financiare, revemind ca un lei-motiv dealungul bu-

getului, ni se pare neîntemeiată. Am trăit de la război sub regimul „democrației”, al popoului de legi, cari zac în puvetele Monitorului Oficial. Toate aceste legi n'au putut conjura anarhia financiară și criza economică. Anarhia și-a continuat opera de opresiune a vitalității naționale, iar criza a diminuat forțele acestei țări bogate.

Nu de legiuiri se simte nevoie astăzi, ci de un stat constructiv, mult pe realitățile românești, care să dirijeze rațional forțele productive ale țării; de o echipă de conducători, cari să fie expresia forțelor constituente, active, nu a colectivelor rătăcirii de moment. E nevoie de o dublă revoluție: de structură și de cadru! Numai atunci, economia națională, smulși din letargia actuală, și propulsată pe linia progresului, indicat de forțele vii incluse în ea, va da statului un buget la nivelul nevoilor naționale, fără ca acest nefericit cobai al tuturor peripețiilor ratate, contribuabilul, să-și precupețască partea lui de contribuție la gospodăria publică.

Alexandru Constant

DATORIILE AGRICOLE

de Vasile Matei Macoveiu

Problema datoriilor agricole din țara noastră, oricât s'ar fi încercat să-i amâne soluția firească și fatală, se pune din nou cu mai multă stringență. Neputința agricultorilor de a-și plăti datoriile, conținute în anii de avânt economic și de prețuri agricole ridicate și aparținând rentabile, s'a manifestat dela începutul crizei din România, chiar din 1950. S'au făcut atunci oseaună de planuri, proiecte de legi și de studii cari n'au fost însăși de guvernul de atunci, lăsându-se ca lucrurile să ajungă aici.

Am analizat în articolul trecut, după broșura Ministerului Justiției, cantumul și repartizarea datoriilor agricole. Situația tuturor agricultorilor îndatorați și cari au recurs la legea conversiunii datoriilor agricole — 11% numai din totalul proprietăților posedând peste 10 ha, și 64% din numărul celor având mai puțin de 10 ha. — se prezintă supt cel mai trist aspect, din analiza pe care am făcut-o citirelor. La aceleași concluzii am ajuns dacă am analizat și cercetările restrânse, cu caracter de anchetă, făcute de Institutul de Cercetări Agronomice asupra a peste 70.000 de exploatari agricole: anchete din 7 județe făcute de Banca Agriculturii românești — care, în trecut fie zis, a costat multe parale, care pară n'au neșit să asaneze nimic din datoriile agricole; — anchetele făcute în județele Dorohoi, Tutova și Severin, precum și prețioasele studii făcute de Seminarul de Sociologie asupra datoriilor din satele Cornopa și Runcu.

Să plasăm economia rurală în cadrul întregii economii naționale pentru a vedea dacă agricultura va putea să-și continue activitatea și să-și îndeplinească marea sa rol social și național.

Importanța păturii noastre rurale nu mai e nevoie să o demonstrăm noi aici. E destul să amintim: cuprinde 80% din populația țării, e rezervorul de vieți și de energie de unde se reîmprospătează mereu orașele neproblice, e cel mai mare consumator, de fine cea mai importantă ramură de producție, e adevăratul rezăm al continuității și unității naționale.

În ce condiții de schimb, în actuala economie capitalistă, a lucrat agricultura românească? În condiții de exploatare mult inferioare celor din țările

învecinate, și mai ales față de agricultura țărilor cu caracter industrial, în primul rând, la mizerabile condiții de credit, care i-au ridicat orice rentabilitate ca și puțința de ameliorării sau perfecționării în al doilea rând, iar peste toate acestea s'a adăugat o cauză specifică regimului de schimb capitalist. Raportul de schimb dintre agricultură și industrie, chiar în țările capitaliste evaluate și unde prăpăstia dintre cele două munci e mult atenuată, se are ca în la 4, pentru același capital investit și aceeași cantitate de muncă depusă. Schimbul dintre țările industriale și cele agricole e cu mult mai dezavantajos pentru cele din urmă, putând ajunge, în unele cazuri, chiar în raportul de 10 la 1. E suficient să analizăm în mod atent productivitatea agriculturii și cea a industriei. Totuși aceleași condiții de luptă, și aceleași mijloace cu ambele categorii de muncă. E fatal ca întotdeauna agricultura să iasă învinsă. Câteva cifre numai.

Taxele vamale de export asupra produselor agricole, în perioada anilor 1922-1928, au pus un bir asupra agriculturii care s'a ridicat după unii la 50 miliarde, iar după alții ar fi atins chiar 70 miliarde lei. Nu mai; în-treb, acum, unde s'au dus acești bani, cari au lipsit agricultura de posibilitatea unei raționalizării și perfecționării atât de acut simțite azi. Mă servesc de valorosul Buletin al Institutului de Conjunctură pentru a schița evoluția economiei românești în ultimii ani. În 1929 valoarea medie a unei tone exportate a fost de 4.099 lei, iar în 1952 numai de 1.858 lei; în 1929 am exportat 7.06 milioane tone, iar în 1952 9.05 mil. tone. Deoarece structura exportului nostru nu variază în mod sensibil dela an la an, pe când cea a importului are variațiuni speciale, nu putem trage concluzii prea stricte din faptul că tona importată în 1929 valoarea 26.885 lei, în 1950, p.8.618, în 1951 28.114, iar în 1952, 26.570 lei.

Oricât s'ar fi modificat importul nostru, — rămâne și acest lucru de dovedit, — totuși e simțomatică această înțitate a valorii tonei importate.

Știți însă ce pierdere a suferit economia românească numai în 1952, din cauza scăderii prețurilor materilor prime pe piața mondială?

Cu prețurile medii ale anilor

1926-1928 am fi realizat, pentru principalele produse peste 44 miliarde lei, dar încasările reale au fost de numai 14 miliarde, deci o pierdere de cea, 70%. Dacă luăm prețurile din 1929 drept 100, indicele prețurilor agricole la Braza atinge în Sept. 1951 cifra de 29, pentru că în tot cursul anului 1952 să nu depășească cu mult cifra de 40. Indicele prețurilor materilor finite necesare țăranilor (căldări, casmale, coase, fiare de plug, etc.), se mențin la peste 95 în cea mai mare parte a anului 1950, la aproape 80 în 1951, iar în 1952 se mențin la aproape 75. Mă întreb care mai poate fi puterea de cumpărare a unui agricultor pus în fața acestei prăpăstii dintre prețurile cu cari se valorifică pe piața muncii în agricultură și în industrie? Dacă cerețăm și ceilalți indici ai produselor industriale, vedem că nici pentru pielărie, nici pentru țesături, sau metale, cea mai mare scădere, cea din 1952, nu cade supt 60 față de 100 în 1929. Deci, puțința de valorificare a muncii agricole în 5 ani de zile a căzut supt indicele 40, pe când numai în 1952 pentru muncă industrială a scăzut aproape de 60. E inutil a mai cereța că a prelevat și în ce mod, statul, județul și comuna prin impozite și tone din totalul muncii agricole.

Chiar numai în lumina datelor de mai sus, atât de fragmentare și puține, apare cât de puțin rentabilă e agricultura în țara noastră. Întreaga muncă și capital investite în agricultură nu sunt suficiente, în grelele condiții în care se face schimbul astăzi, nici măcar să păstreze patrimoniul și să întrefină în mod decent pe cei cari munesc, cu atât mai puțin încă să dea o sumă care să constituie dobândă și amortizarea unei datorii, care întrece cu mult întreaga valoare a producției agricole, cum am arătat în articolul trecut.

În actuala economie bănească, bazată pe un echilibru continuu dintre schimburi de bunuri și servicii, agricultura ocupă o poziție îngrățată care o duce în mod fatal la faliment. În țara noastră problema agriculturii e în sferință de sute de ani. Să nu uilăm necontenite revolte ale țăranimii și repetatele încercări ale boerimii de a lega de brazda pe sătean, care au dus le le-

(Continuare în pag. VIII-a).

Afacerea Skoda

Opinia publică, (fără întrebare) aşteaptă rezultate, se aşteaptă!

Noi le cunoaştem însă dinaintea. Zece de miliarde se vor reduce mai întâi la câteva, cele câteva miliarde se vor reduce apoi la milioane, iar la sfârşit după luni şi luni de amănări şi tergiversări ni se va spune că n'a fost nici o fraudă, că nu e nimeni vinovat. Şi toate vor intra în obişnuit. Nici un vinovat, nici o sancţiune. Muşamata atot-copri-zătoare a democraţiei se va întinde oblativă peste această monstruozitate.

Poate va plăti pentru toţi vre-un biet caporal care comanda grupul de sancţiune. El va fi condamnat, el va satisfăce răzburarea plebei şi va răcori inimile. El e vinovatul! Singurul vinovat!

Dar rămâne ceva. O nouă dovadă de totală incapacitate a regimului democratic chemat să aplice sancţiuni. Imediat şi năpraznice fiindcă în afară de politicianişii verosi, — cu turpitudinea cărora ne-am obişnuit — acuzaţii grave au fost aduse de data aceasta armatei şi câtorva din conducătorii ei cei mai bravi.

Conducători pe care ne obişnuim să-i numărăm printre eroii neamului!

Dar politicianismul e patruzis şi în armată şi astăzi îşi arată roudele dezastruoase. Hoji se vor acuză de ochii lumii, se vor lăuda în parlament dar la urmă se vor acoperi unii pe alţii.

Dim afacerea Skoda au transpirat însă anumite date, cifre, realităţi. Secretele noastre militare sunt în mâinile şi la bunul plac al străinilor, armata noastră ca şi în ajutul marelui război, este insuficient utilităţii. Vom merge iarăşi ca în 1916 cu piepturile goale, vom lupta iarăşi cu păturile armelor şi cu măciucii.

Cime să aiă grijă de ţara de noi, de cei tineri? Cui îi este milă de viciele noastre? Hojiilor din partidele politice?

Şi în vremea aceasta Ungaria şi Rusia se înarmează, se pregătesc!

De aceea atât cât mai e vreme să ne unim cu toţii cei tineri, sub un steag al nostru, purtat de unul dintre noi, de cel mai destornic, cel mai viteaz pentru salvarea noastră, pentru a ne apăra dreptul nostru la viaţă!

D. ministrul al apărării naţionale nu are nimic de spus? Nu e necesar ca această permanentă bătăie de joc la adresa românismului şi ordinii de Stat, să înceteze?

Cavaler al ordinului Mihail Viteazul, al cuvântului.

Recital coregrafic

Pentru Vineri, 28 Aprilie, la Opera Română, d-na Floria Capsali şi d. Gabriel Negri pregătesc — cu concursul la pian al d-lui Filionescu — un recital de dans pe muzică de Schuman, Kreisler, Erik Satie, Debussy, Ravel, Severac etc.

Pentru cunosătorii şi amatorii genului nou de artă creat la noi de d-na Floria Capsali, numele protagoniştilor, repertoriul muzical atât de nou şi variat sînt invitaţia oia mai e locotenent la o seară de artă rafinată.

CR.

A dispărut „Stînga“

Oficiul comunist al d-lui Socor a dispărut suprimat de un ordin scurt al d-lui general Uşa.

Lichelele care făceau sport comunist la „Stînga“, dar îngheţeau cu polta laptele burghez la „Dreptatea“, la „Adevărul“, la legăta germană, la Primarie, la Banca Centrală cooperativă, la Institutul Social s. a. m. d. îşi vor pune deocamdată ideile şi talentul la rait în aşteptarea unor zile mai bune.

Noi nu regretăm dispariţia „Stîngei“, deşi ne făcea reclama, pentru că intruchipă o promiscuitate ideologică şi morală care ne scârbea.

Să distilăm zi de zi în suflătele cititorilor tăi venimul comunist şi să slujesc în acelaşi timp ordinea burgheză, ni se pare o neuşare.

Totuşi nu ne putem abţine de a face unele observaţii asupra suprimării revistei.

Fără îndoială că în statul legionar „Stînga“ ar fi fost superioră bir redactorii ei ar fi făcut cunoştinţa gherlelor dela Jilava, — după cum sub un regim comunist am face la rândul nostru cunoştinţa cu agreabilele murmurale dela Beia.

Dar nici noi, nici comuniştii, nu suntem democraţi, nici unii.

nici alţii, nu credem în gogorile liberăţiei, fraternităţii şi egalităţii.

Vom fi deci consecvenţi şi noi însuşi suprimându-ne brutal dusmanii.

Statul român de astăzi e însă un stat democrat şi parlamentar. Democraţia pretinde că poate face faţă tuturor greutăţilor menţinând toţişi libertatea.

Libertate înseamnă însă şi libertatea de a face pe nebunii, cum făceau „tovarişii burghezi“ de la „Stînga“.

Partidul naţional-tărănesc este un partid ultra democrat, care primeşte cu bucurie proza băeţilor dela „Stînga“ în oficiul său „Dreptatea“.

Ce înseamnă ipocrizia aceasta? Dacă democraţia e incapabilă să stăpânească evenimentele în temeinic se pe principiile sale de bază, atunci să-şi recunoască neputinţa şi să lase local altui regim mai vrednic.

Pentru că nimeni nu-i atât de naiv să creadă că vom renunţa la singurul avantaj al statului democrat-parlamentar — libertatea — dar că vom păstra pe... democraţi.

În regim care a încetat de a mai fi conform cu sine însuşi şi-a alesit singur sentinţa de decanitare.

Aristide „redivivus“

Aventurierul finanţelor e vreo-române omul care a costat statul român peste patru miliarde şi jumătate de lei, escrocul care a jefuit mii de mici deponenţi, bancarutul care a izbutit săşi sporească totuşi averea personală, se retrăsese în umbră de când zarăfa sa trăsesse obloanele.

Aristide Blank anul din cei mai hidoşi reprezentanţi ai camălăriei semite a reapărut.

E via, e sănătos face cucceriri, primeşte prietenii şi... „cugetă“.

„Cugetăre“ au fost scoase în volum de... „Adevărul“. Sînt economice şi literare pentru că d. Aristide „se picque“ de literatură.

Dar soful Vetei şi fratele Margaretei (Margoi) nu se

mărgineşte la „cugetăre“ platonice. D-sa faureşte chiar prozele de conversatie, le publică, se mişcă, se agită.

De ce a înviat Aristide Blank?

Pentru că se pregăteşte o nouă porcărie. „Salvarea“ venerabilei instituţii evreo-române, cu alte cuvinte noi ni larde pompate de statul român în senele fără fund ai Bancii Blank.

Der va veni o vreme — mai repede de cât se crede — în care Aristide şi canalile erel-patronază vor ispăşi.

Legiunile verzi îşi ofelesc sufletele şi-şi organizează forţele pentru asaltul cel mare.

„Gând şi faptă“

Au trecut vre-o două luni de când d-l Dimitrie Gusti, ministru al Instrucţiunii publice, amintea intelectualitatea românească cu un mare pericol: „Gând şi faptă“.

D-l Dimitrie Gusti, nemulţumit probabil de caracterul prea teoretic al materiei sale „arhive“, îşi propusese să descindă în forul publicistic cu falanga sa de asistenţi şi de discipoli, spre a uni armonice „Gândul“ cu „Fapta“.

Totuşi, condeele seminarului de sociologie s'au intrunit bătoase, datorite de monografiile polemice şi de hărţile publicistice. Mărturisim că noi — care-l ştiăm pe d-l Gusti sfios ca o fecioară şi smecher ca o vulpe — ne îndoiam de descinderă în for a gustiştilor.

Totuşi ministrul Instrucţiunii publice a avut timpul — între o reformă şi un consiliu de ministri — să imagineze rubrică, să distribuie roleri şi să ofere chiar un banquet, falangei sale, într-o seară de meajă de pe Calea Victoriei.

De atunci nu se mai vede însă nimic în proiectata revistă „Gândul“ şi „Fapta“ d-lui Dimitrie Gusti au căzut în bălă?

Cum au rămas rubricile şi rolerile?

Ce face falanga? Un comunicat lămuritor se impune!

Datoriile agricole

(Continuare din pag. VII-a)

ginea lui Coghăneanu dela 1864, la tristele de reamintit inoveli agricole de la culminarea în răscoală din 1907. S'a crezut în 1917, când s'a modificat Constituţia, că prin expropriere s'a rezolvat o problemă de echitate socială şi istorică, neglijându-se cu totul cauzele de natură economică care recăseseră această re. Evenimentul din ultimii 12 ani şi-au luat sarcina să arate că miezul problemei nu îl constituie numai partea socială. Exproprierea marilor proprietari a dat o soluţie parţială. Se încearcă acum, prin aşanarea datoriilor agricole, ca să se pună din nou în picioare agricultura, crezându-se în mod greşit că eecare o paralizarează ar fi numai datoriile şi neglijându-se, conştient sau inconştient, latura economică a problemei. Se vor expropria de capitalurile imprumutate creditorii cari au imprumutat agricultorii, dar nu se va ajunge la o însănoşitoare a agriculturii, care nici odată, —

dacă se vor păstra actualele condiţii de schimb — nu va reuşi să fină pasul industriei şi comerţului.

Adevăratul rol al Statului modern este aici: să intervină ca să se realizeze un echilibru între diversele clase producătoare prin un schimb care să dea fiecăreia puţinţa de a trăi la un standard potrivit rolului pe care îl are, precum şi posibilitatea de a progresa şi a constitui un factor activ în ansamblul forţelor unei naţiuni.

VASILE MACAVEI

Sentinela masoneriei

Zdrenturos şi flămând uneori, erolic întotdeauna, soldatul român e pus astăzi să păzească şi apere intruniri clandestine, unde se frământă anarhia.

La hruba masonică din str. Câmpineană 51, îşi plimbă arma pe umeri şi desădejdea în suflet la miez de noapte, aşşideri ca şi în plină zi.

Cronica plastică

Grupul celor patru; Pallady

S'a închis de curând, în sălile „Dalles“, expoziţia „grupului celor patru“. A fost un prilej de neamuriri şi de revelaţiune comparativă. După o absenţă atât de mare frăţia de cruce a celor patru apare oare cum sdruncinată în manifestările ei plastice. Unii din ei cu intenţii bine definite şi îndelung elaborate. S'au întors din jungle hălăduiri, pline de luple şi pericole, prin făgusurile artei încercări de izbăviri şi trofee, alţii, din contra, nelarmat suficient, s'au rătat pe alături şi s'au războit doar cu morile de vânt. Deaceea aspectul or nu e toamă mândru.

D. Tonitza plăcea pentru frăgezimea pastel sale colorate răspândite în carnată fragede şi sănoase, în fructe şi flori. Pictură de mare bun simţ, de sensibilitate naivă şi de lirism curat. Câteva nuduri cu carnea moale, caldă şi niste fiori frumoase ne-amintesc şi-acum cu drag de Tonitza cel de alladată. Lângă ele ultimele d-sale lucrări, lernile, nar factice şi dulci.

Şi d. St. Dumitrescu are multe lucrări din toate epocile şi în toate felurile. Penabilele şi cutiele se ducează atât de aprip pe pânze încât ai înmoresia că înăstutorul lor trebuie

să fie o fire extrem de bătoasă.

Curios! Noi îl ştiăm pe d. Dumitrescu om modest şi aşezat. Era simpatic şi demn asa. Pelsagile, în special, au solicitat pare-se mai mult atenţia d-sale. În special unele lucrute cu mistria plimbată prin toate vopselele paletei şi aplicată de-alat pe carton. Ce-o lesi, să lasă: la lumereală! Probabil... pictură de „temperament“.

Dacă pictura d-lui Dumitrescu nu are un specific personal născut dintr'o frământare sufletească — unică şi adâncă, apoi grafică d-sale e foarte frumoasă şi originală. D-sa a înţeles de minune tuzurile pe care le revarsă în ape şi în linii însufletind şi colorând hărta, cu zeci de chipuri şi pelsagii.

Imbinarea descortăvului de broderie cu linia simplă şi larg învăluitoare le dă un farmec descobit. În ele d. St. Dumitrescu îşi arată adevărată forţă a sufletului său poetic.

Deosebit de celalţi doi camarazi ai d-sale d. Fr. Sirato oferă cel mai frumos exemplu de consecvenţă în speculaţia logică şi sensibilă a unei idei plastice. Firul ei conducător a dat unitate desăvârşită evoluţiei sale îndrumându-i către minunatele realizări de astăzi.

Urmărind înfăţişerile naturii sub acţiunea luminii reale, problema atât de grea şi periculoasă, d. Sirato a ajuns acum la o reprezentare aeriană şi muzicală a realităţii datorită unei rare sensibilităţi şi stăpînind un meşteruş puternic cu care supune şi transfigurează materia. D. Sirato e un creator de atmosfere, chipuri, naturi moarte şi pelsagii, cu conture topite în ambianţă, cu luncări de lumini şi umbre catifelate, visează usor, fără ponderea păpăntăscă şi ades respingătoare. D. Sirato nu se sfîeste să alăture cu o bravură originală mari suprafeţe colorate reci şi calde pe cari stie să le lege cu rară măiestrie prin tonuri intermediare. Iar întreaga pictură a d-sale se scaldă acum în grisuri preloase şi atmosferice.

Şi repet, departe de tovarăşii d-sale de penel rătăcitori prin neguri, d. Sirato calcă cu pas urală şi sigur către lumina cea adevărată.

D. Han, sculptorul grupului, înfăţişează o serie de inermem-niri în piatră şi bronz, uneori de impresionante dimensiuni, cari dau sălbi o gravitate de oate drală. Sculptură sobră, înaltă şi rece ca înălşă cuzetărea.

D. Han se îndreptă — fără ocol către monumentalismul care lipseşte atât sculpturii noastre.

Cu încheiere volu spune câteva cuvinte despre o cronică plastică — a expoziţiei acestor 4 artiști, apărută nu de mult în ziarul „Dreptatea“, pe care autorul a avut prudenta să o semneze doar cu iniţialele

E. G. Cronica e foarte proastă, pătimăşă şi de revoltătoare ignoranţă. Autorul ei cu o emoza hiloriantă se scooteste infalibil în judecăţile sale plastice şi ca un papă (dapte) imparte indulgenţe d-lor Tonitza şi D. Dumitrescu, iar asupra d-lor Sirato şi Han aruncă teribila anatema. Barin pe d. Sirato îl somează să se lase de pictură căci d-sale „nu-i place“, şi să se apuce de caricatură luând lecţii dela un oarecare băeţas Neagu. E prea mult ca să nu te epervezi dar e prea idiot ca să reacţionezi. Ironiile d-sale stupide şi vulgare nu reuşesc să-i mascheze anaalfabetismul în materie de plastică. Iată cum amestecându-se acolo unde nu are habar, un om se poate acoperi de ridicol. Păcat de bătrâneţele d-sale!

De fapt boala asta a cronicărilor de artă improvizată e generală în tara noastră. Ori cine, care în viaţa lui n'a pus mână pe o pensulă şi n'a tras o linie, ori cine, fără pic de intuiţie şi cultură în domeniu, poate scrie orice bazaconii îl trec prin scorfărie despre pictură. Asta de când fiecare cotidian, după exemplul marilor ziare franceze, trebuie să-şi aiă parvaşa de artă şi literatură. Mă întreb însă cui pot servi năzbătitele debitate de aceşti improvizati critici de artă? Artiştiiilor n'îi de cum, publicului amator nici atât; i se face o educaţie greşită, vitioasă.

Din referenţele nu există sancţiune contra unor asemenea delict de presă.

În aprilie, în preajma Paste-

lui, mesterul Pallady revine printre noi din depărtări franceze, odată cu florile şi e aproape simbolică această coincidenţă pentru arta d-sale rafinată. Pictura mesterului Pallady e o sărbătoare a culorilor, a miresmelor şi a tineretii. Pallady e mai tânăr ca niciodată şi-i şburdănic ca un copil; soarbe viaţa cu o prospeţime de simţire neasemuită. Cu agilitate de adevărat acrobat danşează pe crestele celor mai riscate acorduri cromatice. În tonalităţi de gris flacăra unui roşu nu stă prin ce minune nu arde întreaga pânză. Poate din cauza vre-unui albastru, sau... cine stie de ce! E misterul acestei picturi fermecătoare care-ti umple ochi de zămbete şi-ti înfloreşte sufletul. Cum dar ai putea să analizezi critic ceace ar trebui cântat? Stai în mijlocul năvanei de viaţă ce te împresoară de pretutindeni şi-ti se infuzează că un cordăi bine-făcător în sânge şi te lasi pradă unei stări unice de beatitudine.

S'a spus că pictura mesterului Pallady este ecoul spiritual al picturii cătorva mari mesteri francezi contemporani. Ei s'i! Ideile sunt făcute să circule. Şi dacă pe arborele unor idei franceze rodese fructele celor mai frumoase calităţi ale unui mare talent nu e un păcat, e o binefacere pentru artist şi pentru arta noastră, care abia acum îşi croieşte drumurile unei tradiţii. Ea nu are decât de câştigat dintr-un mariaj atât de strălucit.

George Zlotescu